

Déli Hírlap

Redactia și administrația:
TIMIȘOARA, I. Piața Brătianu No. 3.
Telefon: 23—10

GAZETA MAGHIARILOR
DIN BANAT

Nr. cererii de insc. in Reg. publ. per. 934/1938
Trib. Timișoara
Redactor resp. Dr. VARNAY ELEMÉR

A jó diktátor

Meghatóak azok a képek, amelyeket a lakók közölnek a sztambuli és ankarai gyászméretéről. Majdnem minden ember arcán ott ül az elfojtott sírás vonaglása, emberek lehajtott fővel könnyeznek, mások szeméiket törlik. Ilyen temetésben régen nem volt része a világnak. Ez egy gyászoló, síró, százszerez tömeg és nem a kíváncsi nézőknek serege, amely ilyenkor kíséri a nagy halott koporsóját. A kép láttára érezzük: a diktátort, Kemál elnököt eltemetik, de művét már nem lehet veletemetni. Törökország, amelyet Kemál ujjírtatott, túléli a ghazi földi lenyét.

Es ha ez így lesz, akkor beszédes cáfolatot nyer az a mostanában sokat hangoztatott tétel, hogy a diktatúrák legnagyobb hátránya, hogy személyhez kötöttek és a diktátor halála felfordulást, a rendszer felborulását idézi elő. Ez a tétel legfeljebb a tiránizmusra, a kényuralomra állhat fenn, de a modern diktatúra éppen azáltal vált a demokratizmus ellenfelévé, mert maga is alkot, mert rendszert teremt és olyan szerveket létesít, amelynek kialakítására eddig csak a demokratikus államrendszereket tartották alkalmasnak. Olyan diktátor, amilyen Kemál volt, igazában inkább forradalmárnak nevezhető, mert csak a nagy reformátorokban van az a bátorság, hogy egy népi öserőt életre hívjon és embereket faragjon a Korán holt betűi felett megmerevedett társadalom tagjaiból. Lelket öntött egy néphe, amire csak elszánt forradalmár képes. Az „agyaglábú beteg” ahogy a világ Törökországot nevezte, eldobta mankóit, hogy gyorsabban futhassa be azokat az évtizedeket, amelyekben lemaradt a fejlődés útján és az agy Abdul Hamid országából elszánt és fiatal országot teremtett. Nem könnyű Izmet Inonü elnök feladata, akinek Kemál nélkül kell a kemalizmust fenntartani, de nem kételkedünk abban, hogy a halott Kemál emléke a személyes varázst pótolni fogja és az ifjú Törökország tovább halad a fejlődés útján.

A történelemben nincsenek halott népek. Amíg egy nemzetnek tagjai élnek, addig él az államalkotási lehetőség és addig csak a nagy ébersztő szellemre vár minden nép, hogy a maga öserejét a modern politikai államok rendszerében érvényesíthesse. Nemzetek lesznek és nemzetek vesznek és új, friss energiaforrások bugvognak elő ott, ahol az emberiség csak kiápadt, kopár sziklákat látott. Erre kétségkívül Kemál tanította meg Európát, amelynek jövő történelemsíkján nem lehet figyelmelen kívül hagyni a földrészeket ma holtak látszó pontjait, amelyek a nemzeti öntudat felébredésével ismét virulensekké válnak és betöltik azelőtti fontos szerepüket az európai sorsok alakulásában. Így Oroszország ma ugyanilyen passzív tényezője Európának, mint valaha Törökország volt. A cári és népbiztosi diktatúrákon átkerülve, rátalál a maga Kemáljára, a reformátorra, akit csak a politikai tudomány terminológiája szerint lehet ma jó diktátornak nevezni. Kemál felhívása után ezt a terminológiát akként változtatták meg, hogy megkülönböztették a jó diktátort és rossz diktátort, aszerint, hogy alkot-e vagy csak uralkodik. Természetes, hogy a liberális államelmélet eleve elveti a „jó diktátor” fogalmát és azt paradoxonnak tekinti, mert a tömegek önálló politikai gondolkodásának szempontjából mindenféle diktátor hátrányos, de a nemzetek életében nem feltétlenül az a helyes gondolat, amely önálló. Minden államférfi annyit ér, mint amennyi végső eredményt tud felmutatni és a mennyire túléli őt magát az, amit alkotott. A rossz diktátor, a kényúr, semmit sem alkot és így nincsen semmi, ami túlélje. A jó diktátort

Megkezdődtek a párisi tárgyalások

A közös angol-francia védelmi terven kívül a német-francia egyezményt is tárgyalják

Megadják Franconak a hadviselői jogokat

PÁRIS, november 23. Chamberlain miniszterelnök és Halifax lord külügyminiszter szerdán délután 11 óra 10 perckor elutaztak Londonból Párisba. Az angol államférfiakkal utazott Cadogan külügyi államtitkár, Strang, a külügyi hivatal nyugateurópai osztályának vezetője, két titkár és két szakértő.

Chamberlain miniszterelnök és felesége, valamint lord Halifax és felesége rendkívül viharos út után Doverből megérkeztek Calaisba. Innen az „Arany Nyíl” nevű vonaton folytatták útjukat Páris felé.

Chamberlain miniszterelnök és Halifax külügyminiszter este hét óra előtt 10 perccel megérkezett Párisba.

RIBBENTROP PÁRISBA MEGY

A Havas-iroda jelenti, hogy hivatalos helyen is megerősítik a francia-német egyezmény közelbi megkötésének híret. Megerősítik azt a

hírt is, hogy e hó végén Párisba érkezik Ribbentrop német külügyminiszter. A francia-német egyezmény a következő pontokból állana: A határok kölcsönös elismerése, kötelezettségvállalás arra, hogy konfliktus esetén közös tanácskozásokat folytatnak le, a baráti nyilatkozat hasonló lenne ahhoz, amely Münchenben, Hitler és Daladier között jött létre. Németország részéről az egyezményt Ribbentrop írja alá párisi útja alkalmával.

A Le Matin londoni jelentése szerint Chamberlain javaslatot tesz arra, hogy a be nem avatkozási bizottságot hatalmazzák fel a hadviselő jogok megadására Franco részére. Ez abban az időben történne meg, amikor a be nem avatkozási bizottság ezt a legalkalmasabbnak tartja.

Elfogadta a minisztertanács a francia-német támadást kizáró nyilatkozatot

A Paris Soir jelentése szerint a mai minisztertanácson Bonnet külügyminiszter felolvasta a francia-német támadást kizáró nyilatkozat szövegét.

A nyilatkozathoz a kormány valamennyi tagja hozzájárult.

A szélsőbaloldali Le Soir úgy értesül, hogy az angol kormány felkérte Páris, hogy a francia-német támadást kizáró nyilatkozatot egyelőre tartsa titokban és csak akkor hozza majd nyilvánosságra, ha a Párisban meginduló

francia-angol közös védelem megszervezését célzó tárgyalásokat már megvitatták.

Kérdés azonban — folytatja a lap —, hogy az angol kormány fenntartja-e a kérést.

A FRANCIA KÖVET HITLERNÉL

Az új berlini francia nagykövet ma délelőtt hosszabb tanácskozást folytatott Hitler kancellárral, aki kifejezte előtte azt az óhaját, hogy a két ország közötti barátság megszilárdítását célzó tárgyalásokat minél előbb fejezzék be.

Franciaország nem gyengült meg

Páris, november 23. A Petit Journal a következőképpen ír az angol miniszterek látogatásával kapcsolatban:

— Ma Németországgal csak abban az esetben lehet megegyezni, ha nála nagyobb erőt helyeznek vele szembe. Ime, ezért történt az, hogy az angol államférfiak látogatásának jellege teljesen megváltozott. A látogatás határozottan a megbékélés jegyében történik, de egyben fénves megnyilatkozása annak az angol-francia akaratnak, hogy

a brutális erővel még nagyobb erőt helyezzenek szembe.

Igy tehát a tárgyalások anyagát elsősorban a két állam felszerelése és nemzetvédelmi munkálatainak összehangolása képezi.

Ugyancsak a Petit Parisien írja, hogy Bonnet meg akarja vitatni az angol miniszterekkel a menekültek ügyét is.

A Figaro így ír:

— Franciaország ma egyedül viseli azt az

óriási felelősséget, hogy megvédjen egy olyan szárazföldi határt, amely ma már nem csupán az övé.

Vállaljuk a jövőben is ezt a feladatot minden gyengeség nélkül.

Nem érkezett-e el vajjon az ideje annak, hogy Anglia párhuzamosan részt vegyen az erre irányuló erőfeszítésben?

Bonnet előreláthatólag javaslatot tesz Chamberlainnek arra, hogy Roosevelt közbenjárását kérje fel egyes délamerikai államoknál a menekültek befogadása érdekében. Franciaország is hajlandó gyarmataira bizonyos számú menekültet befogadni.

FRANCIAORSZÁG ELISMERI FRANCOT?

Róma, november 23. (Rador.) Chamberlain és Halifax párisi látogatása elé nagy érdeklődést váltott ki Rómában, ahol úgy tudják, hogy az angol-francia megbeszélések során fontos helyet tölt majd be a spanyol kérdés is. Azt remélik, hogy az angol befolyás érvényesülni fog abban a tekintetben, hogy a spanyol nemzeti kormányt hadviselő félnek ismerje el Franciaország is.

elsíratják és azután dől el, hogy komolyan akar-ta-e a nép, amit a diktátor véghez vitt. Kemál nem azt a kort kezdte meg, amely az ókori Róma történetében a Cannae és Actium közötti két évszázadnak felel meg, de még csak nem is a felvilágosult abszolutizmusnak a korát, hanem a szellem fegyverét megragadó idöket jelentet-

te, a haladást, amelyet csak új és klasszikus értelmű diktatúrával lehetne visszafejleszteni. Sírjánál elhangzottak a fogadkozások, hogy rendszere fenn fog maradni. Ennek záloga az, hogy a kemalizmus haladást jelent a török nép fejlődésében és aki évszázados álomból ébredt, azt nehéz újra elaltatni.

Férfiszövetek

télikabátok, öltönyök és országór-egyenruhák részére a legnagyobb választékban

Rabong & Schneider R. T.

Timisoara I. Piața Bratianu, sarokhelyiség
a püspöki palotában

Leszavazták a magyar képviselőházban a kormány napirendi javaslatát

Az Imrédy-kormány a nagyszámu kilépésekkel súlyos helyzetbe jutott. — Kihallgatások Horthy magyar kormányzónál. — Felfüggesztik a parlament működését

A nemzeti egységpárt keddi értekezlete előtt 57 képviselő benyújtotta a pártból való kilépését, köztük Kornis Gyula, a magyar képviselőház elnöke, Lányi Márton, a képviselőház alelnöke, báró Láng Boldizsár, Lázár Andor, Zsitvay Tibor, Pesthy Pál, Mikecz Ödön, Bud János, Bornemissa, Sztranyavszky, Széll, Marschall volt miniszterek és mások.

A nemzeti egység pártja 162 képviselője

Incidens Jaross Andor és Sztranyavszky között

Budapest, november 23. Nagy érdeklődéssel tartotta meg szerdán délelőtt 10 órakor ülését a magyar képviselőház. A képviselők majdnem teljes számmal megjelentek az ülésen, ott voltak kivétel nélkül azok is, akik a kormány-pártból bejelentették kilépésüket és a karzatok szűfőlásig megteltek közönséggel. A kilépett képviselők csoportja a jobbközépen, a kormány-párti csoport mellett foglalt helyet.

Pontosan 10 órakor nyitotta meg az ülést Kornis Gyula elnök, aki kegyeletes szavakkal emlékeztet meg Ernst Sándor elhunytáról, majd bemutatta az elnök a miniszterelnök átiratát az új Imrédy-kormány kinevezéséről. A ház tudomásul vette az átiratot és a kormányváltást. Az elnök ezután bejelentette, hogy Sztranyavszky Sándor, Eckhardt Tibor és Rakovszky Tibor képviselők napirend előtti felszólalásra kért engedélyt és ezt ő megadta.

Sztranyavszky emelkedett ezután szólásra és hangoztatta, hogy meg akarja indokolni az ő és képviselőtársainak a nemzeti egység pártjából történt kilépését. A kormányparttal szemben bizonyos idő óta a kormány részéről érvényesülő stílusról beszélt, majd hangoztatta, hogy annak, aki az országot alkotmányosan akarja vezetni, nincsen szüksége arra, hogy különböző mozgalmak szárnyain haladjon. Hallottak olyan kijelentéseket, hogy a Felvidék visszacsatolásával kapcsolatban új szellem kell, hogy jöjjön és azt is hallotta, hogy Magyarországnak át kell idomulni az ottani viszonyokhoz. Ő és társai arról hallani sem akarnak, hiszen nem Magyarországot csatolták a Felvidékhez, hanem fordítva történt a csatlakozás és így abból a szelimből ő nem kérnek. Ezeknél a szavaknál óriási zaj tört ki és

Jaross Andor felugorva a miniszteri helyéről, hevesen az asztalra esapott.

Sztranyavszky folytatva beszédét, kijelentette, hogy szavait valószínűleg félreértették.

Eckhardt Tibor beszédében kijelentette, hogy ők nem a kormánnyal szemben bizalmatlanok, hanem nincsenek megelégedve a kormány vezetőjének politikájával. Bejelentette, hogy az a program, amelyet Gömbös Gyula a fajvédőpárt kiáltványában lefektetett, a magyar nemzet lelkéből nem írható ki. Hangoztatta, hogy az első program, amit meg kell oldani, a föld-reform-kérdés, a második az értelmiségi osztály munkához juttatása és a zsidókérdés maradéktalan megoldása. Rakovszky Tibor felszólalása következtét volna, de ő kijelentette, hogy a szó-lás jogával nem kíván élni.

IMRÉDY VÁLASZOL

Az elnök ezután Imrédy Béla miniszterelnöknek adta meg a szólás jogát. Imrédy minde-kelelt azt a vádat utasította vissza, mintha ő alkotmányellenes eszközökkel kívánna dolgozni. Kérdezi, vajjon azokból a tetteiből, amelyek az előző kormány cselekedeteiből, fel-fedezhetők-e a forradalmi irányra való hajlama.

Az országnak szüksége van győztes re-

közül eddig összesen 61 képviselő lépett ki és még további két kilépés biztosra vehető. E szerint a 245 tagú magyar képviselőházban csak 99 kormánypárti képviselő marad meg. Hozzá lehet számítani a felvidéki képviselők csoportját, akik, bár nem léptek be a kormánypartba, minden valószínűség szerint mégis támogatni kívánják a kormányt.

formokra, de ugyanakkor szüksége van rendre és fegyelemre is.

Majd azokkal a kifogásokkal foglalkozik, hogy a rendelkezésre álló idő alatt nem hajtott végre reformokat. Rámutatott az elvégzett munkára, majd felsorolta a programpontokat, amelyeket megvalósítandónak tart. Miután pedig kisebbségek tértek az országhoz vissza, a kisebbségpolitika is úgy kell irányítani, hogy az ott élő kisebbségek mellé otthonra találjanak. A földkérdést úgy kell megoldani, hogy a föld azoké legyen, akik azt megművelni tudják. A földbirtokos középosztály fontos érdeke a reform, viszont

a mamutbirtokok kora lejárt.

Majd a szociálpolitikának sok más megoldandó

Lemondott a magyar kormány

Holnap megkezdődnek a kihallgatások

Budapest, november 23. Imrédy Béla miniszterelnök ma este 9 órakor benyújtotta a kormány lemondását. A kormányzó a lemondás elfogadását

illetőleg a döntést fenntartotta. Holnaptól kezdve az államfő különböző politikusokat fog kihallgatáson fogadni.

Felakart ugrani a robogó villamosra, melynek kerekei levágták a lábát

Tegnap délelben a józsefvárosi Dragalina tér és Fröbl uca sarkán súlyos villamosszerencsétlenség történt. A villamos kerekei levágták Preiszka Béla tizenöt éves pékinas jobb lábát. A forgalmas helyen sokan látták a szerencsétlenséget és a jajgató fiú segítségére siettek. Értesítették a mentőket is, akik a sebesült fiút be szállították a kórházba. Preiszka Béla a borzalmas sérülése ellenére sem vesztette el eszméletét és a kórházba való szállításá-
közben kijelentette, hogy leugrott a mozgó villamosról, de a sáros úttesten megcsuszott és egyensúlyát veszítve a kerekek alá zuhant.

A szerencsétlenség időpontjában a hármas szá-

mu villamosvonalon a villamosvasutak egyik műhelykocsija közeledett, amely két, — homokkal megrakott — nyitott teherkocsit vontatott. A fiú meglátta a homokot szállító villamoskocsikat és az ingyen villamosozás reményében fel akart kapaszkodni az egyikre. Ugrás közben azonban megcsuszott, a földre zuhant és a pályatest építésére szükséges homokot szállító kocsik kerekei alá került. A kerekek a jobb lábán gázoltak keresztül és közvetlenül térd alatt, úgyszólván teljesen levágták. A szerencsétlenség ügyében a rendőrség megindította a vizsgálatot, amely pontosan tisztázta majd, hogy kit terhel a felelősség.

Tíz millió lei kárt okozott a Dornhelm-üzletben pusztító tűz

Megírtuk, hogy Temesvárott Dornhelm Jenő textilnagykereskedő Duca ucai üzletében és raktárában az elmúlt éjszaka tűz pusztított. A tüzet a járőrelők vették észre, akik értesítették a tűzoltókat és megindult az oltási munka. A tűzoltók nem tudtak mindjárt behatolni a lezárt üzletbe és így a kirakat feletti kis ablakokat betörve, azokon keresztül árasztották el a vizet a tűzfészket. Később megérkezett az üzlet tulajdonosa is és a tűzoltók benyomulhattak az üzlethelyiségbe, ahol a sötétség és a sűrű füst nehezítették meg a tűzoltóság mun-

káját. Végül mégis sikerült a tüzet eloltani, de akkor a pincében levő raktárból is sűrű füst tört elő. A gázalarcos tűzoltók lementek a raktárba és kemény munkával ott is eloltották a lángokat. Ekikor derült csak ki, hogy milyen pusztítást végzett a tűz, mert az üzletben és a raktárban felhalmozott huszonötmillió lei értékű árúból közel tíz millió lei értékű elégett, vagy használhatatlanná vált. A hatóságok vezetői tegnap délelőtt helyszíni vizsgálatot tartottak és ezután megindult a vizsgálat a tűz okának megállapítására.

Hazafelé tart a Király

Kiütések az arcon

Cadum kecses megszártja a kiütéseket és elfüti őket. Utánuk a bőr sima és egészséges marad. Felülmulhatatlan a bőr minden viszkete és irritációja esetén. Sok szenvedésnek veteli elejét, ha Cadum kenőcsöt idejében használ kiütés, pattanás, ótvár, rüh, bőrhámítás, aranyér, csalánkítések, sömör sebek és rovarcsípések ellen.

A sigmaringeni vadászat után Ofelsége és a nagyvajda szerda éjjel elhagyták Németországot

BUCURESTI, november 23. A Viitor jelenti: Ofelsége, II. Carol király külföldi útjának utolsó része ma Sigmaringenben befejezést nyert. Reggel az uralkodó és Mihai nagyvajda vadászatot vett részt, amelyet Hohenzollern Frigyes főherceg rendezett és amelyen számos vezető személyiség is megjelent. Szerda este Ofelsége és Mihai nagyvajda elhagyták Németországot és Bucuresti felé vették útjukat. Az uralkodót az országban a Bucurestiig vezető úton a lakosság lelkesedéssel és szeretettel fogadja.

Románia politikája a L'Ordre megvilágításában

Páris, november 23. A l'Ordre „Mit jelent II. Carol király utazása” címmel cikket közöl, amelyben Románia politikájával foglalkozik és a következőket írja:

„Ofelsége II. Carol király nyugati utazása jelen körülmények között rendkívül jelentőséggel bír a földrajzi és egyéb átalakulások után, amelyek a közelmúltban Közéneurópában végbementek. Románia elsőrendű fontosságú nyér, gazdasága emberavagban és természetben, már a közeljövőben határozó jelleggel eshetik latba az európai események során. Mindenki azt kérdezheti: mi lesz Bucuresti holnapi politikája? Nemzetközi síkban a román politikát az ország érdekei vezetik, azok az érdekek, amelyeknek megtestesítője az uralkodó, aki fényes képességekkel rendelkezik.

Ezt a politikát két mondatban lehet összefoglalni: A béke fenntartása és a konszolidáció.

A béke minden nép fontos szükséglete, de különösen áll az román vonatkozásban, különös tekintettel politikai függetlenségére és gazdasági ujjaalakulására, miért is Carol király véget vetett a politikai konfliktusoknak az ország belső vonatkozásban, hogy az ország külpolitikája zavartalan maradjon. A szöszék megszűnt harci tényezőként, miután azzal fenyegette az ország politikai függetlenségét, hogy kompromittálja. Ele erős kezdeményezése már eredményt mutat. Ez az eredmény nem idegen attól a meleg fogadtatástól, amelyben Románia uralkodóját Angliában részesítették rokoni és a brit politikai körök. Ezt a fogadtatást a rokonszenv jellemzi, amelyet Páris is megmutatott. Románia békét akar.

Nem engedheti meg, hogy két népcsoport összetűzése közé kerüljön.

Nem kívánja azt, hogy a világ két csoportra oszoljék, baráti és ellenséges nemzetekre. Ellenkezőleg, Romániát az a vágy hatja át, hogy az összes nemzetekkel együttműködjék ama egyetlen cél érdekében, hogy a béke fenntarthatóság és ennek megfelelően minden erejével hozzájárul, hogy

az egyes országok közötti forgalom és csereviszony megnövekedjék, ami nélkül Európa sorsa a nélkülözés és a háború.

Eppen ezért a cél a politikai és gazdasági együttműködés kiépítése, az érdekek kölcsönös tiszteltetésével. Románia, a nagy gabonatermő ország, amely nyersanyagokban rendkívül gazdag, 1918 óta olyan fellendülésnek lett volna színhelye, amit nem is remélhettek, ha a politikai harcok nem paralizálják a csereforgalmat nemzetközi viszonylatban.

— Ofelsége a király nagy figyelmet szentel a második életbevágóan fontos problémának, a kisebb

ségi kérdéseknek és a hadsereg ügyének. Saját kezdeményezéséből a király a faji kisebbségeknek liberális szellemű alaptörvényt adott, amely az országon belül.

biztostja jogaik tiszteletben tartását és kulturális fejlődésüket.

Amikor az ország a párt töredékek küzdelmének színhelye volt, a kisebbségek számtalanszor fegyvert jelentettek kezünkben, amellyel az ellenzék játszott.

— A román hadseregnek állandó és körültekintő figyelmet szentel a király. És a haderő a világ legjobban felkészült hadseregeinek színvonalán áll és Románia erre a hadseregére támaszkodva bizakodással tekinthet a jövő elé, mert minden körülmények között megállja helyét. A szoros egységbe tömörült román nemzet számára kiderül a látóhatár és ez a tömörülés a király körül történt, aki a gazdaság ujjaépítésén dolgozik, aki sorozatos megvalósításokkal egyre gyorsabb ütemben dolgozik nagy munkájának befejezésén. Ez a munka kiterjed a tömegek kulturális színvonalának emelésére is és Európa délkeletjén erős biztosítéka a békének és a civilizációnak.”

OFELSÉGE JÓL BEVÁLT EGYENSÜLY POLITIKÁT FOLYTAT

Bucurestiből írják: A Londonban megkezdett és Brüsszelben, Párisban folytatott látogatások, amelyek Ofelsége, II. Carol király tett nyugaton, Romániának dicsőséges napjai közé tartoznak. A világháború befejezése óta soha sem beszélt olyan sokat és olyan lelkesen erről az országról, mint éppen ezekben az utóbbi napokban. Az egyik francia újságíró megállapítja, hogy

Románia uralkodója nagyszerűen bevált egyensúly politikát folytat,

amelyhez határtalan bölcsessége és előrelátása nagyban hozzájárult. Ez a politika a békét szolgálja. Amíg más országok az öklök jogához folyamodtak, addig Románia, nagy uralkodójának vezetése mellett az igazság politikáját folytatta. Az országnak az utóbbi időben tanúsított magatartása nem kerülte el a nagyhatalmak figyelmét és olyan eredményeket mutat fel, amelyek az ország megbecsüléséhez vezetnek. Románia tekintélye az utóbbi két hétben lényegesen megnövekedett. Ami ezekből a látogatásokból kitűnik, megállapítható, hogy Románia a kulturális és béke országának a jellegét viseli. Ezért

vár nagy szerep erre az országra Dél-kelet Európában.

Katolikus Otthon avatása a százharminchétf éves Horvát-Kécsa községben, melynek 96 családja Mixich

A temesmegyei Horvát-Kécsa község pénteken, november 25-én ünnepi keretek között üli meg a templom végszentelését. Szent Katalinnak napját. Maga a község ebben az esztendőben volt százharminchétf éves alapított a községet öt család, amely a horvátországi Alsó-Lukavecből telepedett a bánságba. Ezen családok közül legnépesebb volt a Mixich-nemzedék, amely még 1225-ben II. Endre királytól kapott nemességet és birtokot. Horvát-Kécsa községben ma összesen kilencven család él, ezek között hatvanhárom Mixich-család van. Rajtuk kívül van hat Kaurich-család, a többi családok Uzbasicsok, Pozojevichok és mások. A község lakosai mind katolikusok, akik mindenkor nagy áldozatkészségről tettek tanúságot. A mostani templomi búcsú alkalmával szentelik fel az újonnan épült Katolikus Otthont, amely közel félmillió leibe került. A belső berendezéshez Mixich József egyházközségi elnök hatvan ezer leiel járult hozzá. A felszentelést Kilián József eszteromi-plébános végzi több vendégpap segédletével.

vel. Az ünnepségen résztvesznek Jugoszláviából Vlasics Péter, a belgrádi érsekség szentszéki tanácsosa, Janko Antal nagybecskereki szentszéki tanácsos és Stepanics Mijo turopolji plébános. Eljött továbbá az ünnepségre a Horvátországban maradt Mixich-család két tagja is. Az egész község ünnepi hangulattal készül a pénteki búcsúra és a Katolikus Otthon felszentelésére.

A francia kormány gyűjtőtáborban helyezi el a nem kívánatos külföldieket

PÁRIS, november 23. A francia kormány elhatározta, hogy a nem kívánatos külföldieket gyűjtőtáborban helyezi el. Sok ezerre megy azoknak a külföldieknek a száma, akiket egyetlen külföldi sem hajlandó befogadni. Ezek, miután nem tudnak elhelyezkedni, mint csavargók ten-

Békeidőkben történt. Hallottam, hogy Angliában kitűni és olcsó gumiköpenyeket lehet kapni. Fogtam magam, irtam egy angol cégnek és utánvétellel rendeltem egy szép esőköpenyt. Egy hétre rá a posta hozott egy csomagot, nuszonnegy koronát kellett fizetnem. A csomagban egy gyönyörű köpeny volt, belül gumi, kívül selyemfényű szövet. A londoni ár 19 shilling volt, ami nem egészen 23 koronának felelt meg, a fuvar, vám és egyéb költségek egy korona husz fillért tettek ki.

Ha ma eszembe jutna, ugyanannál a cégnél gumiköpenyt rendelni, általános nevetés támadna. Nevetne az, akinek elmesélem, hogy külföldön rendeltem egy gumiköpenyt, Londonban harsány röhej közepette hagynák megválaszolatlanul a rendelésemet. Hogyisne! Ma a rendeléshez alig kell más, mint behozatali engedély, külön devizaengedély, postán nem lehet esőköpenyt küldeni, külfölddel postai utánvét nem illeték, azonkívül a költségek, kontingentálási illeték, vám és mellékilletékek többszörösét tennék ki a gumiköpeny árának. Az a tény, hogy Temesvár és London között több országhatár húzódik, lehetlenné tesz egy olyan ügyletet, a mely békeidőkben természetesnek tetszett.

Határok vannak, amióta államélet létezik. Külsőleg a határt különböző színre festett póznák jelzik, meg az a körülmény, hogy innen és túl más más egyenruhájú őrszemek állanak a vártán. Régi, majdnem elfelejtett időkben ebből állott a határ egész jelentősége. A határ átlépéséhez nem kellett utlevél és vízum, de, ha véletlenül szükség volt rá, az utlevél költsége nem érte el a napszámos egynapi keresetét. Ha jól emlékszem, két koronába került az egynéves utlevél. Mindenki annyi pénzt vihetett magával a határon keresztül, amennyit akart, illetve, amennyije volt. A vámos megnézte a podgyászt, de, ha talált is valami elvámolni valót, a vám csupán filléreket tett ki, az érték egy-öt százaléka között mozgott. Ha valaki költözni akart a határon túl, senki sem akadályozta meg ebben, még, ha egész pereputtyát is vitte magával. Az áruk úgy mentek át a határon, hogy nem lehetett érezni. Poroz kokszal fűtöttünk, angol ruhában jártunk, feleségünk, ha tellett, Bécsben, vagy Párisban készítette a ruháját, német fürdőbe mehettünk, mert a Balaton, vagy Herkulesfürdő tulsokba jött volna; nem éreztük a határt.

Ma másként van. A határ súlyos, sokszor nyomasztó valami. Háború előtt mosolyogva olvastuk, hogy az ötvenes években még vízum kellett ahhoz, hogy valaki Lombardiába utazhasson, hogy határokat léphessen át. A történelem ismétli magát, újból a vízumkorszakban élünk, a határ, amely valamikor csak szines póznából állott, most kínai fal, amely népeket, családokat, egyeseket úgy elválaszt egymástól, hogy talán sohasem találkozhatnak.

A gyógyszerész nem felelős, ha az általa eladott anyagból robbanóport készítenek

Gyermekek háborus játékának súlyos következményei. — A kis kémikus kísérleteinek szomorú vége

Budapest, november 23. A puszkaport feltaláló Schwartz Berthold barát kései szellemi utódjának: egy ifjú gimnazistának kártérítési perében hozott most kéteves pereskedés után ítéletet a kuria.

Három évvel ezelőtt egy áprilisi napon hatalmas robbanás reszketette meg Kállai Zsigmond rendőrmester pestujhelyi házát. Az udvaron vértocsában összeroncsolt tagokkal, eszméletlen állapotban találták a rendőr 14 éves gimnazista fiát, ifj. Kállai Zsigmondot. Körülötte füstölő vascsövek, huzalok, lombikok heverték darabokra szagatva, nagy összevisszaságban, ahogy a robbanás ereje szétfeszítette és szétrepítette őket. A gyereket a mentők kórházba szállították, egyben megindult a nyomozás a rejtélyes robbanás körülményeinek tisztázására.

EGY VESZEDelmes KISÉRLET KÖVETKEZMÉNYEI

Rövidesen kiderült, hogy a fiú, aki az iskolában kitűnő tanuló volt és főképpen fizikai és kémiai problémák iránt érdeklődik, otthoni kísérletei során

robbanó hatású anyagokat kevert össze

s ezek idezték elő a súlyos szerencsétlenséget. Megállapították azt is, hogy a gyerek Kaczián Sándor pestujhelyi gyógyszerárban calium chloricumot vásárolt, másutt kénpori szerzett, ezeket összekeverte, vascsőbe helyezte és ütögetni kezdte. A vascső átizzott és a robbanás bekövetkezett. A kísérlet következményei súlyosak voltak: a gyerek bal kezze fejt, tenyerét és három ujját roncsolta szét a robbanás.

A történet miatt megindult a bűnvádi eljárás Nyitrai István gyógyszerész ellen, aki a calium chloricumot a fiúnak kiszolgáltatta. Ezt a gyógyszerészt ugyanis, mert keresztes mérég,

csak orvosi receptre szabad kiszolgáltatni.

A gyógyszerészség azonban recept nélkül is adott a veszélyes gyógyszerből a fiúnak, sőt, mint kiderült, néhány alkalommal már korábban is. Nyitrai ellen gondatlanságból okozott súlyos testisértés vétségé címén indított eljárást a pestvidéki ügyvédség és a törvényszék jogerősen 200 pengő pénzbüntetésre ítélté.

Ettől függetlenül a szerencsétlenül járt gyerek szülei baleseti kártérítést megállapításra írtak pert indítottak Nyitrai István és Kaczián Sándor gyógyszerészek ellen. 1936. január 1-től 1938. december 1-ig terjedő időre havi 50 pengő, azután pedig ifj. Kállai Zsigmond élete végéig fizetendő havi 100 pengő megítélését kérték. Keresetükben részletesen elmondották a robbanás történetét, arra hivatkoztak, hogy ha a gyógyszerész nem szolgáltatja ki orvosi recept nélkül a calium chloricumot, akkor a

gyerek nem tudott volna robbanó hatású anyagot előállítani, a tragikus eset nem következne ki.

HABORU PESTUJHELYEN

A törvényszék széleskörű bizonyítási eljárást folytatott le. Ennek során a gyógyszerészek azzal védekeztek, hogy a calium chloricum kiszolgáltatásán egymagában nem volt oka a balesetnek. Ez a gyógyszer toroköblítésre szolgál s bár mérgező hatású, robbanást azonban vitathatatlanul nem idéz elő. A gyógyszerészség még arra is hivatkozott, hogy a fiú, amikor a gyógyszerért kérte tőle, arra hivatkozott, hogy az kémiaórájának kell és így ő nyugodtan szolgáltatta ki a kért anyagot.

Kihallgatták magát a fiút is, aki elmondta, hogy az iskolában a kémiaórán tanulta, de kémia-könyvekben is olvasott arról, hogy a calium chloricum és a kénpor keverékéből robbanó anyagot lehet készíteni. Mivel érdekelte a probléma, megpróbálkozott előállításával. A kísérlet valóban sikeres volt s eredményén felbuzdulva, amikor

pajtásaival háborusdi játszott a pestujhelyi réten, a hatás fokozására igazi robbanóanyag-ról gondoskodtak.

Elmondta azt is, hogy folyt le az „igazi” háborusdi. A réten gödröt ástak, amelyben száraz galyat, rőzszt hordtak, aztán az egészet meggyújtották. Közben ő a calium chloricum és kénpor keverékét beleöntötte egy vascsőbe, majd elszaladt s izgatottan vártak néhány percig, míg a vascső felmelegedett és a robbanás megtörtént. A legutóbbi alkalommal azonban a robbanópor készítése közben a vascső tulkorán izzott át, mint kiderült, azért, mert kalapálta és így történt a szerencsétlenség.

KI FELELŐS?

A bizonyítási eljárás lefolytatása után a törvényszék a kártérítési keresetet elutasította. Az íté-

— A vétkesség alapuló kártérítési felelősség megállapítása szempontjából csak az olyan vétkes magatartás jöhet figyelembe, amely a baleset vagy más károsító esemény bekövetkezésével okozati összefüggésben áll. Ez az okozati összefüggés azonban csak akkor forog fenn, ha olyan vétkes magatartást lehet megállapítani, amely a közönséges tapasztalat szerint akár egymagában, akár más körülményekkel kapcsolatban a balesetet a dolgok természetes rendje szerint előidézhetné, s amelyekkel kellő előrelátás mellett számolni lehetett. Abban az esetben azonban, ha a vétkes magatartás olyan körülmények véletlen közrehatása mellett idézte elő a károsító eseményt, amelyekkel a kötelező gondosság kifejtése mellett sem lehetett számolni, akkor az ilyen vétkes magatartás és a bekövetkezett bal-

hogy kissé segítettem is Allahnak, de melyik halandó ne venne szívesen részt az ő művében?

— Úgyes tolvaj vagy — mondta a szultán.

— Uram, kegyelmedbe ajánlom magam — mondta térdre borulva Ala ed Din.

— Igazad van, mert kegyelmem nagy. Vetközz le hát. — Ezzel ő maga is ledobta ruháit s mint-hogy a tolvaj habozott, megismételte: — Vetközz le. En itt maradok a te helyeden. Nyugalmas hely ez. Te meg majd meglátod, olyan jó-e szultánnak lenni.

Ala ed Din ugy találta, hogy a szultán elvesztette az eszét, annál gyorsabb, hogy neki elég legyen kettejük helyett. Gyorsan felöltötte a szultán ruháját. Murad csak a törét őrizte meg s mikor elkészültek, leült a cella sarkában.

— Most mit tegyek? — kérdezte a tolvaj.

— Választhat: elköltözhetsz a divánban, hivatalos iratokat tanulmányozhatsz, nem beszélve ötszáz feleségedről a szerályban.

Ala ed Din nem habozott. Kinn öt janicsár fogadta, akik mélyen meghajoltak. Nyomában az öt janicsárral és a később hozzájuk csatlakozott testőrséggel bolyongani kezdett a palota pomnás termében. Minden teremben földje hajlaltak előtte az ajtónálkák s Ala ed Din kezdte gyanítani, hogy egy perccel se lesz nyugta keszítőitől. Hirtelen ötlete támadt:

— Vissza akarak vonulni termeimbe, — mondta — erigyetek előre.

Most már csak követnie kellett testőreit és csak-hamar a szultán pomnás lakosztályában találta magát. Csinos cserkesznői pomnás ebédet szolgáltak fel neki, majd rózsavizes narzilát tettek elébe. Mialatt főnőrege pinázott, az eunuchok főnöke jelentette, hogy fivére, Orkhan herceg, beszélni óhajt vele azoknak a tiszteknek ügyében, akiket már említett. Ala ed Din csak annyit tudott, hogy Murad szultán nincs

17 évig szenvedtem gyomor-bajban,

mieiótt a Gastro-D-t használtam, írja többek között Rudnyámin Dragomir, Giera, No. 110, jud. Timis-Torontal, majd így folytatja:

...szíveskedjen sürgősen küldeni részemre két üveg Gastro-D. gyógyszer, én már maguktól rendeltem és nagyon szépen köszönöm, mert jól erzem magamat, 17 éve egyhuzamban szenvedtem gyomorbetegségben és most két üvegtől egészségesnek érzem magamat...

Fenti sorokhoz megjegyzésünk csak annyi, hogy a Gastro-D. kúra ajánlatos az összes gyomor- és bélbántalmak, székrekedések, valamint epe-, vese-, májbetegségek és emésztési zavarok esetében. Orvosok is ajánlják.

Gastro-D. kapható gyógyszerárakban és drogeriákban, vagy megrendelhető 135 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerárban, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

let indokolásában a törvényszék többek között leszögezte, hogy a calium chloricum olyan szer, amely egymagában nem okozta volna a diákgyerek testi sérülését. A baleset azért történt, mert az anyagot kénporral összekeverte, vascsőbe öntötte és a csövet ütögette. Az a körülmény tehát, hogy a gyógyszerész orvosi recept nélkül kiszolgáltatta a calium chloricumot, egymagában nem más, mint a gyógyszerári szabályzat megsértése, de

a gyógyszer kiszolgáltatása és a robbanás között okozati összefüggés nincs,

tehát a keresetet el kellett utasítani.

Fellebbezés folytán az ügy az ítéletábla elé került, amely szintén elutasította a keresetet.

— A robbanás lehetőségével és veszélyességével a fiú a baleset idején — hangzik az ítélet — nemcsak a korával és iskolai tanulmányaival együttjáró fejlettségénél és ismereteinél fogva volt tisztában, hanem azért is, mert korábbi sikeres robbantásaival is megfelelő tapasztalatra tett szert. Tudnia kellett, hogy a robbanó anyaggal föltöltött vascsövet kalapálni nem szabad, mert nemcsak a tűz, de az ütés is előidézheti a robbanást. A baleset kizáróan a fiú gondatlansága és vigyázatlansága folytán következett be

Döntött a kuria

ezt között a kártérítési felelősség megállapításához szükséges okozati összefüggés nincs meg.

Emellett a jogi álláspont mellett helyes az alsófokú bíróságának az a döntése, hogy a gyógyszerészség terhére megállapított vétkes magatartás a fiú balesetével nincsen olyan okozati összefüggésben, amely a kártérítési felelősség megállapítására alapul szolgálhatna. A gyógyszerészségnek a magatartása, hogy vény nélkül szolgáltatott ki a gyógyszert, ha közre is hatott a baleset előidézésében, annak összehasonlíthatatlanul kisebb részben volt okozója, mint a fiú. Ennek figyelembevételével még az sem lenne indokolt, ha a kármegosztás alkalmazásával a gyógyszerészek a balesetből származó kár egy részének megtérítésére kötelezhetnének.

A szultán és hasonmása

Írta: ANDRÉ REUZE

Murad szultán a régi kalifákat utánozva szívesen vegyült álöltözésben népe közé, hogy megismerje életüket. Országának, Bharalpadournak fővárosában azonban ismerték ezt a szokását, úgyhogy a nép diszkrétan úgy tett, mintha nem ismerné meg, mikor a szultán álöltözött, ő testőre kíséretében álöltözésben barangolt az utcán. Élt azonban Bharalpadourban egy Ala ed Din nevezetű tolvaj, aki úgy találta, hogy feltűnően hasonlít a szultánhoz. Egyet gondolt tehát, kissé megnövesztette a szakállát, beszerzett ugyanolyan álöltözetet, amelyet a szultán szokott viselni, felöltöztette azt cinkosát, ezzel maga is utnak indult. Kihaszalva a lakosság tévedését, hatalmas zsákmányra tett szert és nemcsak a elhalmozta panaszal a kádát a megkárosított kereskedők, akiknek sejtelmük se volt róla, ki és mikor lopta meg őket. Murad szultán elcsapotta a rendőrfőnököt, de a lopások száma nem csökkent, úgyhogy elhatározta, maga jár utána a dolognak és ezennel mindennap a nép közé vegyült álöltözésében.

Igy történt, hogy egy uccasarkon szembe talalta magát Ala ed Dinnek és a tolvaj néhány perc múlva már a palota börtönében elmélkedhetett, fel fogják-e akasztani, vagy pedig lefelejtik. Napokon át töprengött és nem történt semmi, mikor egy reggel lépteket hallott. Azt hitte, a hóhér jön érte, mikor legnagyobb meglepetésére Murad szultán lépett a zárkába, ezáltal teljes díszben, ékszerivel, drágaköves törével, turbánjával.

— Csakugyan. Nagyon hasonlítasz hozzám — állapította meg a szultán.

— Allah akarta így — felelt a tolvaj — igaz,

jó viszonyban fivérével, de azért úgy találta, fogadnia kell. Intett tehát és Orkhan herceg belépett. Mindjárt a sarkában lepett be hat öles legény.

— Rajta, — kiáltotta a herceg — öjétek meg! Ezzel a hat legény kardot rantott és az ál-Murad-ra vetette magát. De a tolvaj bikaerejű ember volt. A narzilát egy vágta Orkhan fejéhez, hogy betört, azzal felkapott egy roppant súlyú rézlámpát és sora terítette le vele merénylőt. A cserkesznök sikongatva menekültek. Mikor az eunuchok vezére be merete dugni fejét a függöny mögül, Ala ed Din a holtakra mutatott:

— Palotám kerítésére tűztek a fejüket. Engem pedig vezettek le a börtönbe.

— Megértetetek, — mondta lenn Muradnak, aki még mindig mozdulatlanul ült a cella sarkában.

— tudat, hogy Orkhan merényletet tervez ellened.

— Igen. Meg akartam tudni, igaz-e — felelt a szultán.

— Igazad volt. Emberi bolog. De ki biztosít most téged arról, hogy nem folytatom-e szerepemet és nem adlak-e most át a hóhérnak? Nem felek a törődöt. Az előbb hat fegyverrel elbántam egymagam.

A szultán elismerően füttyentett. De Ala ed Din folytatta:

— Ne félj. Váltunk csak ruhát. Nem nekem való mesterség a tied.

— Szabadon bocsáttalak, — mondta a szultán, mikor átöltöztek — de egyre ügyelj: vágasd le a szakálladat és igyekezz ezután nem hasonlítani hozzám.

— Örizkedni fogok tőle! — mosolygott a tolvaj.

A szultán csak egy óra múlva vette észre, hogy Ala ed Din elfelejtette visszaadni legértékesebb gyűrűjét.

Savoyai Jenő fegyvertársa és német birodalmi hercege volt Hitler mai nagy angol ellenfelének, Churchill Winstonnak az őse

Winston Spencer Churchill, az az angol pokus, akit Hitler Adolf vezérkancellár majdnem minden beszédében támad, aki a német propaganda támadásainak legfőbb célpontja, igazán nem felel meg annak a képnek, melyet az angol férfiról a kontinensen rajzolnak. Churchill a hatvannégy éves, de fiatalos tüzből, kérelmetlenül erélyben most is tultez nem egy husz és ifjun. Ezen nem is lehet csodálkozni, ha az ő szíjjelünkön Winston Churchill ősei költ. A család megalapítójáról, Spencer Jánosról, aki 1506-ban lovag és Sunderland grófja lett, nem sokat tudunk, de annál ismeretesebbek Churchill John tettei, aki 1650-től 1722-ig és akinek kalandorvére visszatér a késői ódoknál.

Churchill John alig volt huszonkét éves, mikor gyengéd nő szálak révén tisztai rangot vett az angol hadseregben, ugyanis híressépvérvé kedvese Jakab yoriki hercegnek. De már öt év múlva a napkirály hadseregében harcolt uramne vezetése alatt. Huszonhétéves korában az angol hadsereg ezredese, azután táborok, angol páir, aki véres irtó háborút folytat a török ellen, majd

unokája. Apja Randolf Henry Churchill Spencer a konzervatív párt kimagasló tagja volt, aki indiai miniszter volt. Az ő fia, Winston Churchill Hitler kancellár ellenlábasa.

Winston Spencer Churchill ugynevezett ifjabb fiu, aki nagyapja hercegi és apja lord címét nem örökölte, mindössze azzal az előjoggal bír, hogy neve elé a rt. hon. betűket teheti, ami annak jele, hogy főnemesei család sarja. Már husz éves korában belép egy igen előkelő lovas-ezredbe, rövid idő múlva Kubában harcol, mint önkéntes a spanyolok oldalán az amerikaiak ellen, azután Indiában tűnik fel, majd Kitchener szudáni hadjáratában vesz részt és Omdurrah-mannál Kitchener mellett harcol. Amikor kitör az angol—bur háboru, a nyughatatlan véri Churchill Délafrikában terem és

mint a Morning Post tudósítója egyik szenzációs riportot küldt a másik után.

Közben a burok elfogják, de sikerül megmenekülnie. Az 1900. évben, már tagja az alsóház-nak, természetesen konzervatív programmal,

de az is természetes, hogy a Churchill-vér nem engedni nyugodni és rendkívül sok borsót tör a kormány orra alá, amíg 1904-ben végleg összekülönbözik Balfourral. Atpártol a liberálisokhoz, gyarmatügyi alminiszter, majd belügyminiszter lesz és átveszi a tengerészeti tárcát is. Az 1914. évi kritikus időkben az ő erélyes közbenjárása igen fontos tényező volt Angliának a világháboruba való beavatkozására.

Churchill a háboruban mutatta meg igazán, hogy mit tud. Hatalmasan kifejtette a német U.-hajók elleni védekezést, 1917-ben, mint municós miniszter megszervezi az angol fegyveripart és 1918-ban hadügyminiszter lesz, aki egyik angol hadosztályt a másik után dobja a La Manche csatorna túlsó partjára. 1921-ben élénk feltűnést kelt, hogy Churchill hatalmas beszédét mond, amelyben

a Németországhoz való közeledést követeli.

Nemsokára eltávozik a liberálisoktól, újból belép a konzervatív pártba és több éven keresztül viseli a pénzügyminiszteri tisztséget.

Amikor Hitler uralomra került, Churchill az első angol politikus, aki Berlinbe ellátogat, ahol a legnagyobb megtiszteltetésekkel fogadják. Ma ugyanez a Winston Churchill kelélehetetlen ellenfele a jelenlegi német rendszernek. És koronként feltűnik a világlapok hasábjain a hír, hogy egy szép napon a csendes, békeszerető, esernyős Neville Chamberlain után a Marlborough hercegek forróvéru tudója fog bevonulni a Downing Streeten levő angol miniszterelnöki palotába.

(B).

egykorai fegyverbarátai, a franciák ellen harcol

Fémetalföldön. Jakab és Vilmos királyok vetéledésében egy időben Jakab mellett foglal állást, mire bebörtönözik és két évig sanyalódik a lower sötét, nyirkos börtönében, de utóbb kegyelmet kap és Anna királynő alatt az uralkodó mindenható kegyence. Véres és győzelmes háborút folytat a franciák ellen, ezért kapja meg a Marlborough hercegi címet. 1703-ban Savoyai Jenő herceggel egyesülve megveri a franciákat először Donauwörthnél, majd Ráczvárnál, mikor Mindenleini hercegi címetel

sámet birodalmi hercegi rangra emelik.

Végül is visszaélések vádját emelik ellene és csúszni Savoyai Jenő közbenjárása menti meg a börtöntől. Ő volt Marlborough első hercege. Marlborough VII. hercege ir alkirály volt. Legidősebb fia hőbortos tékozlásával tette ismertté nevét, úgy, hogy a család összes képeit és műkincseit el kellett árvereznie, hogy adósságait csak részben kifizethesse, azonkívül egy amerikai kalandor leányát, Price Liliant vette el, de megsem tudta rendezni anyagi viszonyait. Ez csak fiának Marlborough IX. hercegének sikerült, aki

Vanderbilt amerikai milliárdos leányát vette feleségül.

Ezzel azután a hercegi család anyagi zavarai végleg megszűntek.

Winston Churchill Marlborough hercegének

Bethlen László aróf :

A szövetkezetek a gazdasági vérkeringésben a szívet jelentik és jelentőségük óriási

Temesvár, november 23. Bethlen László gróf, a gazdasági és hitelszövetkezetek szövetségének vezérigazgatója másfél napon keresztül Temesvárot tartózkodott, hogy meglátogassa a Vitamin paprikaőröl és a Corvin hitelszövetkezeteket. Bethlen László esztendők óta az erdélyi és bánági magyar szövetkezeti élet kimagasló vezére, akinek értékes munkásságát Constantinescu gazdasági miniszter azzal ismerte el, hogy kinevezte az országos szövetkezeti központ igazgatóságá tagjává. A rövid temesvári tartózkodása során fogadta lapunk munkatársát és előtte a következő nyilatkozatot tette:

— Leszögezem, hogy Erdélyben és a Bán-ságban

kétféle szövetkezetünk van.

Ezek a fogyasztási és a hitelszövetkezetek. Az első csoportba tartoznak a Hangya-szövetkezetek Nagyenyed központtal, a másodikba a gazdasági és hitelszövetkezetek központjához — en-

nek székhelye Kolozsvárott van — sorakozó szövetkezetek. A Hangyának háromszázhatvan szövetkezete van, a mi szövetkezeteink száma pedig négyszázötvenhat.

A két szövetkezeti központnak összesen száznyolcvanezer tagja van.

— Az új szövetkezeti törvény rendelkezései alapján szövetkezeteink bizonyos átstrukturálás mentek keresztül, amit derekasan megállottak. Most sorra látogatom a szövetkezeteket, hogy a beállott új helyzetről megadjam mindenütt a szükséges felvilágosításokat. Hivatalos részről is felismerték szövetkezeteink nagy nemzetgazdasági szerepét és ezért megfelelő jóakarattal és támogatással is részesülünk. A konverziós törvény következtében szövetkezeteinkre súlyos terhek hárulnak, azonban azokat sikeresen le-birtuk és

az újraéledés pompásan következett be.

A konverziós törvény előtt betétállományunk háromszázhuszonkét millió lei volt, amely a konverzió folytán történt egyezségek alapján százhatvan millió leire csökkent. Az új szövetkezeti törvény életbeléptetése által teremtett helyzet óta

betétállományunk hetvennégy millió lejjel emelkedett.

A konverziós törvény előtt négyszázhatvan millió lejjel kihelyezésünk volt. Az új helyzet óta százhusz millió lejt helyeztünk ki.

— Ugy látom, — fejezte be nyilatkozatát Bethlen László gróf, — hogy úgy a magyar gazdák, mint pedig az iparosok és az értelmiségi osztályhoz tartozók mindinkább jobban elismerik a hitelszövetkezetekben rejlő gazdasági erőt és lehetőségeket.

Tagjaink száma egyre emelkedik,

ami nemcsak a részvényekben fekvő tőkék növelését jelenti, hanem maga után vonja a betétek gyarapodását is. Ez a két tényező maga után vonja azt, hogy kihelyezéseink is növelni tudjuk. A szövetkezetek a gazdasági vérkeringésben a szívet jelentik és egészséges működésük a tagok anyagi helyzetének fokozatos javulását hozzák magukkal. Gazdasági jövőnk szempontjából tehát a hitelszövetkezetek igen nagy jelentőségűek.

A SCALA parádés filmje!

Szombattól kezdődőleg kerül bemutatásra a minden képzeletet felülmúló, csodálatos teljesítményű, németül beszélő film

4000 táncosnő exotikus táncai, 500 cigány- és tatár-táncos fantasztikus táncai, 30.000 kosztüm, 25.000 figura, romantika, szerelmek, minden képzeletet felülmúló pizsmaparádés, ezer kadét felvonulása **HAJMÁSSY ILONA** bemutatkozása, **NELSON EDDY** szerelmes dala, **ELEANOR POWELL** boszorkányos táncáicsak egy-egy epizód a **SCALA** szombati premierjén. A rendkívüli érdeklődésre való tekintettel kérjük a n. é. közönséget, hogy jegyeiről idejében gondoskodják! Egész nap jegyelővétel. Telefon 2379.

A kies fekvésű Ada-Kaleh szigeten már csak törökké lett leánya hirdeti a bicsérdizmus apostolának emlékét

Ada-Kaleh, november hó. Szürke az ég, szürke a lég. Szürke már az egész világ, szürke a fáj, mert nincs virág, szürke fákon nincsen levél. At a Dunán a szél beszél, amint süvit, rikolt egyre, egyik hegyről a másik hegyre.

A sok szürkeség között fáradtan, didergőn nyulik el a Duna hátán Ada-Kaleh szigete. A szőkeből az őszi vénység folytán szürkévé vált két hosszú karjával egy öleli körül a hatalmas folyam a parányi szigetet, mintha meg akarná fagyasztani. Nem, nem! A Duna óvja, védelmezi, megtartja a maga gyönyörűséges gyöngyét, Ada-Kaleht, apró török házaival, mecsetjével és lakóival. Azért öleli körül féltőn, hogy vigyázzon rá tavaszig, amikor majd kertjeiben a téli álomból fölébred: rózsatőre ui bimbót céckol a langyos szellő és nehéz, mámorító rózsairallat lesz újra tele a levegő.

A rózsairallat, amely kikelettől őszig a sziget fölött terjeng, elpárolgott, eltűnt. Éppen úgy tűnt el Ada-Kalehről évek előtt Bicsérdi Béla is. De a rózsairallat azóta is minden évben visszajött és visszajön jövőre is.

Bicsérdi Béla azonban nem mutatkozott itt elmenetele óta és nem is fog mutatkozni.

Vajjon kicsoda Bicsérdi Béla? Önteremtette apostol, a bicsérdizmus megalkotója. De hogyan jutott ideig?

Volt valamikor régen, vagy mondjunk kevesebbet: tizennyolc éve — Dván az adóhivatalban egy tisztviselő, akit kevésbé érdekeltek a kivetési és behajtási lajstromok, de annál inkább a különböző — úgynevezett népszerű — orvosi könyvek. Kneip, Platen, Bloch és a többiek, akik a családapákat és családanyákat arra tanítják, hogyan óvják meg övéik egészségét és hosszabbítsák meg életüket, nem is képzelhettek maguknak hibébe olvasót ennél az adóhivatali tisztviselőnél. Addig olvasta ezeket a könyveket és addig gondolkodott tartalmuk fölött, amíg

elhatározta, hogy fölesap apostolnak.

Megreformálja az emberek életmódját, marandandóvá teszi egészségüket és matuzsalem kort ígér azoknak, akik hívéül szegődnek.

Bicsérdi Béla volt ennek az adóhivatali tisztviselőnek a neve. Lemondott állásáról és Ada-Kaleh szigetére vonult, ahol kis, barátságos házat szerzett. Ott hónapokig visszavonultan élt. Kigondolta a maga életrendszerét, melynek gerince a nyerskoszt. A répát, a tököt, a babot, a pasternákat, a cellert, a gyümölcsöt és

minden tápláló növényt úgy kell enni, amint megtermett

és nem szabad megfőzni, megsütni, párolni. Dögből — így nevezte el a húst — nem szabad enni. Ételrendszerét és szabályait megírta vaskos könyvbe, amelyet kinyomatott.

Könyvét ládába csomagolta és városról városra járt Erdélyben és a Bánságban. Felkereste előbb a lapok szerkesztőseit, leadott egy-egy könyvet, nyilatkozatot adott a maga nagy ujjtásáról és amikor az újságok révén felkeltette az érdeklődést, előadást hirdetett. Az emberek a műkedvelő orvosoknak — ne használjuk a sértő elnevezést — mindig inkább hittek, mint az egyetemi tanároknak és így történt, hogy Bicsérdi Béla előadásaira mindenhol megteltek a termek. Annyan voltak kíváncsiak rá, hogy olyik városban három-négy előadást is kellett tartania. Az előadás ingyenes volt, ellenben a pénztárnál vásárolható volt Bicsérdi könyve. Ugy kapkodtak az emberek, akár a cukrot.

Temesvártot is járt Bicsérdi Béla. A volt Ferdinánd-szálló nagytermében tartotta előadását és többek között ilyeneket mondott:

— Az az életmód, amelyet én hirdetek, nemcsak az egészséget tartja meg, hanem

az életet a mai időtartam nyolcszorosára-tízszerezésére emeli.

En magam legalább hatszáz évig fogok élni.

A bicsérdizmus nagyon elterjedt. Az lett a v. ge. hogy egy csomó ember csontig lesoványodott elgyengült és sok sokkal előbb harapott a fűbe, mint különben kellett volna. Végül is a hatóságok betiltották a bicsérdizmust, elkobozták Bicsérdi könyvét és nem engedték annak terjesztését.

Bicsérdi Béla akkor fordított hátat Ada-Kalehnek és elment Magyarországra. Ott nem engedték meg neki az apostolkodást, mire Pesterzsbeten visszatért eredeti foglalkozásához és városadóhivatali tisztviselő lett. Hogy megéri-e a száz éves kort, azt majd kétezeröttszáz körül fogják megmondani későbbi unokáink.

Ada-Kaleh szigeten azonban ott van Bicsérdi háza. A lánya lakik benne, Bicsérdi Aranka. Felesége Fevzi Omár becsületes török embernek, Mohamehivének, aki könyvelője és üzletvezetője Ali Kadrigarettagyárának. Fevzi Omár és felesége ötven százaléki, vagy mondjuk hetvenötig követék Bicsérdi Béla életrendszerét. Hust nem esznek. Főtáplálékuk gyümölcs, sajt, vaj, tojás, sok-sok kelet olajos saláta, olajos főtt főzelék. Nagyon egészségesek, telt idomauk. Ha nem is élnek hatszáz évig, mert nem úgy eszik a nyers kosztot, amint azt Bicsérdi hirdette, de maga nem tartotta be, azonban bizonyos, hogy megérnek annyi évet, amennyire mai ember megelégedhetik.

Félegyházi András.

Elutasította a bíróság a 40 millió leies kártérítési díjat követelő Baritz Ferencet

Egy leu ötven bani értékű inflációs márkáért nem lehet tizenöt év után egy millió jó márkát igényelni

Arad, november 23. Ma délelőtt hirdett ítéletet az aradi törvényszék abban a 40 millió leies követelés ügyében, amelyet egy temesvári kereskedő támasztott az aradi Agronomul biztosító társasággal szemben.

Mint már néhány nappal ezelőtt az első törvényszéki tárgyalás alkalmával megírtuk, Baritz Ferenc temesvári kereskedő

1923-ban 1 millió márkás életbiztosítást kötött az aradi Agronomul társaságnál.

Baritz Ferenc tíz évre szóló biztosítási díj fejében 853.937 márkát nyomban le is fizetett. A megállapodás értelmében elhalálozás esetén hátramaradottjai részére azonnal folyósítják az összeget, ha pedig

tíz esztendő elmúltával életben van, úgy a társaság tartozik neki 1 millió márkát kifizetni. 1933-ban vagyis a tíz év leteltével, Baritz Ferenc, bár életben volt, nem jelentkezett követeléséért. Ez év nyarán azután váratlanul követelte az Agronomul igazgatóságától, hogy neki

1 millió márkát, illetve az ennek megfelelő 40 millió leit fizesse ki.

Az ügy perre került és a napokban megtartott tárgyaláson dr. Stanojev Miklós ügyvéd, a biztosító intézet jogi képviselője, a kereset elutasítását kérte azzal a megokolással, hogy a régi márká, amelylyel a biztosítás történt, teljesen értékét veszítette a felperes: különben is kizárólag nyerszékedő szempontok vezették a biztosítási megkötésénél.

A mára kitűzött folytatólagos tárgyaláson a bíróság a bizonyítást befejezettek tekintette, majd a perbeszédék elhangzása után a törvényszék ki hirdette ítéletét. Eszerint a bíróság

elutasította Baritz Ferenc 40 millió leies követelését.

Érdekes volt az ítélet indoklása is. A bíróság, ugyanis megállapította, hogy a felperes annak idején spekulatív céllal kötötte meg az életbiztosítást. Az üzérkedést különben az igazolja leginkább, hogy Baritz Ferenc, amikor a biztosítási díjat lefizette, az inflációs márká árfolyama teljesen alacsony állott. Egy millió márkát már két leier lehetett vásárolni, tehát

a felperes a 853.937 márkát körülbelül másfél leierre vette.

A bíróság egyébként ragaszkodott az átszámítás hi vatalos kulcsához, amely szerint 1 billió (ezer millió) régi márkáért 1 Reichsmarkot fizetnek. Baritz Ferenc tartozik a perköltséget is viselni. Az indoklás erre vonatkozó része így hangzik:

— A bíróság nem a fantasztikus milliók utáni állapította meg a perköltség nagyságát, hanem csupán az ilyen esetekben szokásos 25.000 leit vette alapul. Ellenkező esetben ugyanis a felperes anyagi világ teljesen tönkre ment volna.

Riport az órákról, melyek nincsenek

Valamerre egy mellékucában jár: am úgy dél felé, amikor egyszer csak heves kíváncsiság fogott el, hogy tulajdonképpen mennyi is lehet a pontos idő. Befordultam a legközelebbi korcsmába, ahol a régimódi vendéglős akkor gyujtott a pipájára, miközben ott üldögélt elmélázva a söntés sarkában. Letelepedtem, rendeltem egy fröccsöt, ugyanakkor valami furcsa hang ütötte meg a fületem, mint mikor az élemedett tyukanó kotkodácsolva hívja a csirkéit. Ime, a falon az időmutató, megmondja ez nekem azonnal, hogy hányat ütött az óra? Valóban elszánta magát a jó öreg szerkezet, meg sem állt, míg le nem számolt huszonhatet. Ezzel szemben a kényelmes mutató még csak a tíz felé ballagott, holott déli tizenkét órára járt már az idő.

— Mi van ezzel az órával? — kérdeztem meglepetve.

— Nincs avval semmi baj, — feleli pipáját szortyogtatva az öreg ganiméd — csak hát bobandós egy kicsit, mint a mai idők. Hol siet, hol késik, ahogy éppen a kedve tartja.

— Na de hát akkor, hogy igazodik el a dolgozóiban, ha nincsen a házában pontosan járó óra?

— Nem fontos az kérem, ugyanis emulik a nap és eljön, aminek jönnie kell, akár korábban, akár később.

Ott hagytam a kesernyés tagadót a ő filozófiájával és tovább mentem a dolgozóra. Közben azonban mégis csak bekendikáltam hol egy trafikba, hol egy fűszereshez, hol egy rövidárushoz, mert most már végleg tudni akartam, hogy mennyi az idő. Kikerültem már a széles nagy utcákba is, de hiába nézelődtem, fűrkészttem, sehoh egyetlen boltban nem híromdónak sem ékad egy óra. Végül is az egyik nyilvános villanyóránál tudtam meg a valóságot. Hát bizony félegy is elmúlt már! Ez nem helyes, hogy nincs sehoh sem óra, hogy számunkra az idő nem pénz, mint Angliában. Hát lehet komolyan dolgozni ott, ahol az emberek csak úgy henyén tengenek-lengenek bele a vakvilágba? Lám a derék Franklin Benjamin mindennapi életének órárendjében még a percek is beosztotta, hogy mikor mit csinál, önk pedig kedves atyánk fiait még azt sem tartják fontosnak, hogy legalább egy óra legyen ott, ahol tevékenykednek, dolgoznak. Olyan is lesz az a munka, amit majd végeznek. Elhatároztam, hogy egy, a lelkiismeretekhez szóló, nagy pirongató cikket írok ebben a kérdésben... de ekkor eszembe jutott, hogy én sem hordok órát. Hisz azért vesztegettem el ennyi időt. Tehát pardon, bocsánat. (Flaneur).

**Vasárnap,
november 27-én
Józsefvárosban**

Csak 5 darab tűzifát,
ócska ruhaneműt, játékszeret kérünk szegyeink számára. Gyűjtőkocsik jönnek a jószívű adományokért IV. Ker. Katolikus Női Misszió

A 11-es számú kórterem lakója

— Ha nem vagyok beteg, akkor most Londonban, Brüsszelben és Párisban vagyok, államférfiakkal vacsorázom, ha nem is egy asztalnál ülünk talán, de egy fedél alatt, királyi és követségi palotákban, ahol pincérek hada áll sorfalat. Vacsora után pezsgőt iszunk és kocinánk az örök békére, abban a reményben, hogy egyszer mégis csak megszületik, délelőtt sétálunk teszünk innepöl tömegek sorfala között és azután London és Páris között, a hajón, vagy a vonaton, hazugondolok, a 11-es számú kórterembe, a Zsidókorházban, ahol immár egy éve, naponta vizsgálják a szívemet. Este csak phanodormmal tudok aludni, de már ezzel sem, tegnap ráadásul a balcombomat vágták fel, irtózatosan fájt, éjszaka nem hnyman le a szememet. Kimomban verset írtam nyolc éves fiámhoz, a Párisban tanult, megkérdeztem tőle, hogy van-e gázbiztos iskolája és gázmászója?

Igy kezdődik a vallomás, melyet Fekete Tivadar, költő, író és újságíró tesz, debütáltalkor a 11-es számú, másodosztályú kórteremben és így folytatódik:

— Senkinek sem jutott eszébe közöletnek, hogy irjatok egy levelet a propagandaiügyi minisztériumnak és kérjétek egy vagy két jegyet a londoni úrra. Az ilyet kérni kell és akkor megadják.

Ez már nem vallomás. Emléke dongálás, hogy mindenről elfelejtétek. Jól mondja Kacsó Sándor, Tamási Áronnak írt cikkében, hogy az erdélyi magyar újságírás leszűkült. Valami különös bágyadtság uralkodott el fölöttünk, az újságíró tengenny és mikor egy ilyen költőnk alkalom kínálkozott arra, hogy kitépje magát, ha rövid időre is, az itteni keretek között, nem eszmél ró, hogy mit kell tennie, nem látja meg a kínálkozó lehetőségeket, el-megy mellette és a beteg szívű költő késői figyelmeztetésén már csak keseregni tud.

— Ha nem tart itt, négy fal között és a rossz szívem, akkor én már régen Londonból küldök nektek tudósítást ...

— Egyébként szent meggyőződés, hogy csak kevesen tudnak itt léteztől — folytatja. — Egyik régi nőismerősöm és néhány jóbarát. Mások talán azt hiszik, hogy svájci szanatóriumban üdülök, vagy Délfranciaországban vagyok éppen uton, ahogy egy rendes és egzaltált európeérhez illik, akinek egyébként igazi tomjája itt van... Talán jobb is így: hadd higgyék, hogy most is uton vagyok és várják a riportjamat ...

— Jaj!... Az istenfaját ennek a vágásnak!... Cudarul tud fájni!... Erről jut eszembe, hogy a vers, amelyet nyolc éves fiámnak írtam még nem egészen kész. Valahogy úgy látom a végét, hogy én itt biztonságban élek, a 11-es kórterem, négy szűz fehér fala között, de mi lesz velem, aki éjszaka, mikor én nem alom, minden bizonytalanságot vonaról álmodik ...

Fekete Tivadar visszaintes helyzetben, egy gumipárnán elszavalja a vers meglévő részét.

— Még egy rossz éjszaka és talán írtam egy jó verset. Két rossz éjszaka: egy jó vers — mondja és minden átmegy; nélküli folytatja:

— Azért mégis szebb lett volna, ha vállon viszik ki a temetőbe szegény Emőd Tamást... Igazad van, hogy megfizetlenség lett volna odatartani a vállatokat a koporsója alá, azon az esős, őszi délutánon és magatokban csöndesen mormolni a „bét falúba honvédek” sorait. Ilyen körülmények között reménytelen arra gondolnom, hogyha én következék sorra... Eppen ezért ne is beszéljünk róla. Nem akarok ilyen pimaszul és ostobán meghalni!... Es nem is lehet. Még váromon kell egy kiesit, csak a szívem is ilyen türelmes legyen ...

Fekete Tivadar a szerzőt hívja:

— Azonnal jöjjön az ügyeletes orvos és adjon injekciót. Nagyon fájt. Ma éjszaka, ha minden rossz szul meg, befejezem a verset, amelyet nyolcéves fiámhoz írok ...

Fekete Tivadar.

Gondoskodjon idejében a jegyéről

A feláncolt szenvedély
a Rivoli-mozi rendkívüli
ajándékfilmje

Kiket érint közelről az új céhtörvény

Hogyan történik az egyes szakmák átalakulása — December 12-én jár le a miniszteriumhoz benyújtandó kérvények határideje

Az új céhtörvény, amely tudvalevően teljesen átalakítja az egyesületi és szervezeti életet, mindenkit közelről érint. Az átalakulási folyamat már megkezdődött és egyes szakmák a törvény rendelkezéseinek megfelelően megteszik a szükséges intézkedéseket. A törvényt, főként annak lényegét és szellemét még mindig kevesen ismerik, ezért itt közöljük egy ismert jogász szakszerű felvilágosításait, amelyekből minden érdekelt megtudhatja, hogy mennyiben vonatkozik rá az új céhtörvény.

A törvényrendelet alapján megszervezett céh területekre az illető tartomány, melynek területén ugyanazon szakmáknak csak egy jogi személyiséggel bíró főszervezete lehet, de ez alakíthat fiók-szervezeteket a tartomány fontosabb központjaiban, melyek csak akkor élhetnek a jelen törvény által előírt jogaikkal, ha erre a főszervezettől felhatalmazást kapnak. A céhek csak jogiszemélyiségük elnyerése után működhetnek és élvezhetik az e törvény által adott jogokat és előnyöket. Hogy ezt megkaphassák a következő feltételeknek kell megfelelniök: az alapítókak száma legkevesebb 20 kell legyen és legalább tíz százalékát kell magába

foglalnia a tartományban dolgozó ugyanazon szakmájú munkásoknak, vagy iparosoknak. Ha egy bizonyos szakma dolgozóiból nincs meg a fentemlíttel százalék, akkor ezek csatlakozhatnak a foglalkozásukhoz hasonló mesterséget űzők céhéhez. Ebben az esetben egy csoportot fognak alkotni és a szervezet címét kiegészítik az „összefüggő szakmák” kifejezéssel. A jogiszemélyiség iránti kérvényt a munkaügyi minisztériumba kell benyújtani, melyhez csatolandók az alapító tagok és az igazgatóság névjegyzéke foglalkozás, nemzetiség és lakáscím feltüntetésével, valamint az alapszabály és az alapítástról szóló jegyzőkönyv. Az így felszerelt kérvény a munkaügyi minisztériumon keresztül a munkaügyi tanáchoz kerül véleményezés végett, hogy a jogiszemélyiség megadása mennyiben hasznos társadalmi, gazdasági és politikai szempontból valamint mennyiben felel meg a törvényi intézkedéseinknek. A szakszervezetek működésüket csakis nemzeti irányban fejthetik ki, nemzetközi jelleggel nem bírhatnak és ilyen jelleggel bíró szervezetekhez nem tartozhatnak, nemzetközi kongresszusokon csak a minisztérium engedélyével vehetnek részt.

Kik vezetik a céheket

A céheknek két vezető szerepe van. Egyik a közgyűlés, mely a legmagasabb szerve, másik a közgyűlés által a tagok közül megválasztott hét tagból álló igazgatóság.

A közgyűlésen, csak azok a tagok vehetnek részt, akik nincsenek tagdíj hátralékban. A közgyűlés akkor határozatképes, ha az említett tagok összesége felénél egyelőbb vannak jelen személyesen, vagy képviselve. A határozatok az így megjelent tagok szótöbbségével hozhatók, de ezek csak akkor érvényesek, ha olyan ügyekre vonatkoznak, melyek a közgyűlés összehívásának napirendjén állottak. A közgyűlést az elnök, vagy az alelnök hívja össze. Ha ezek valamelyikén okból akadályozva vannak, vagy megtagadják a közgyűlés összehívását és ha az alapszabály másképpen nem rendelkezik, akkor az illetékes törvényszék főnöke megbízza őket végrehajtására azokat, akik a fenti akadályokat tudomására hozták. Ebben az esetben a közgyűlésen a munkaügyi minisztérium által kiküldött meghatalmazott elnököl. A közgyűlés összehívható az alapszabályban kimutatott esetekben, valamint akkor, ha azt a szavazati joggal bíró tagok egyötöde írásban kéri.

A megválasztott igazgatóság tagjai, — akik román állampolgársággal bíró (de nem románok) románok), 30 éves korhatárt betöltött és az illető foglalkozást 3 éve folyamatosan űző, nem büntetett előlé, valamint teljes politikai és polgári jogokkal rendelkező tagok kell legyenek — képviselik a céheket harmadik személyekkel szemben és az összes hatóságok előtt. Az igazgatóság saját tagjai közül választja meg az alelnököt és a titkárt.

CÉHEK ÉS CÉHSZÖVETSÉGEK.

Ugyanazon foglalkozási kategóriához tartozó céhek szövetségbe jömrülhetnek, de kategóriánként országosan, csak egy szövetség lehet, melynek a székhelye az ország fővárosában van. A céheknek és céhszövetségeknek a célja a tagokat szakmai szempontból segíteni és érdekeiket felszínen tartani és megvédeni. Ezért a szakma üzésére szükséges eszközöket megvehetik a tagok között való viszonteladás, vagy kikülszönsz végett. Társadalmi és gazdasági jelleggel bíró intézményeket, termelő és fogyasztási szövetkezeteket alakíthatnak, va-

laminat a munkatermek eladásának megkönnyítésére a tagok által termelt árúkat elrakározhatják és eladhatják, anélkül, hogy ezt saját nevükben, vagy felelősségükre tennék. Ezeket kívül a munkaügyi minisztérium megkeresésére maguknak a szövetéseknek joguk van kijelölni bármilyen nemzetközi megnyilvánuláson résztvevő tanácsokat és kiküldötteket. Az említett érdekek védelme és végrehajtása céljából a jogiszemélyiséggel bíró céheknek és céhszövetségeknek joguk van bármilyen törvényes módon megszerezni bármilyen ingó, vagy ingatlan vagyont; megjelenni az összes hatóságok előtt, nem csak azon ügyekben, melyek személyüket, vagy vagyonukat érinti, hanem olyanokban is, melyeknek tárgyát a tagok egyéni jogain esetében képezi, de a szakmán keresztül kapcsolatban van a tagok összeségének érdekeivel; kijelölni a képviselőket a minisztériumi ellenőrök és minden olyan közintézmény mellé, ahol a szakmai érdekek védelméről van szó, valamint a kiküldötteket a munkaviszonyokban összeülő döntőbírói és békéltető tárgyalásokra; azután joguk van utbaigazító, kiképző és nemzeti munkát védő intézményeket létesíteni.

AZ ÁLLAM FELÜGYELETET GYAKOROL A CÉHEK FELETT.

Az állam a munkaügyi minisztérium közegei és kiküldöttei által állandó és általános felügyeletet gyakorol a céhek és szövetségek felett. A minisztérium kiküldöttei részvehetnek bármilyen vezetőségi ülésen, vagy közgyűlésen s felülvizsgálják és ellenőrzik, hogy a céhek működése az alkotmány, a törvények és az alapszabályok szellemében történjen, valamint ez nincsen ellentétben az állam közbiztonságával, az erkölccsel és a közrenddel. Abban az esetben, ha valamely céh tevékenysége nem felel meg a fenti feltételeknek, a munkaügyi minisztérium véleményezése s a minisztertanács jelentése alapján királyi dekretum visszavonhatja az illető szervezet jogiszemélyiségét és ugyanakkor elrendelheti vagyonának felszámolását, melynek végrehajtására az illető királyi helytartó nevez ki egy felszámoló. Az eljárás után szintén királyi dekretum határoz a megmaradt vagyonállapot sorsa felett.

A meglévő egyesületek helyzete

A törvényrendelet 51-ik szakasza az 1921. május 26-iki szindikátusi törvény alapján, vagy már előzőleg alakult, szövetségeknek, federációknak, munkás és magántisztviselői szervezeteknek, valamint más iparos egyesületeknek a törvény megjelenésével előállott helyzetének tisztázásával foglalkozik. Kimondja, hogy a fenti szervezetek kötelesek a törvény megjelenésének időpontjától, azaz 1938. október 12-étől számított két hónapon belül a törvényrendelet intézkedéséhez alkalmazkodni és jogiszemélyiségük jóváhagyása végett kötelesek a munkaügyi minisztériumba kérvényt benyújtani, amely a törvényrendelet előírása szerint fogja elbírálni az újabb jogiszemélyiség elnyerésének a jogosultságát. Azok, amelyeknek a kéréseit elutasítják, mint tényleges egyesületek „associatiuni de fapt”) továbbra is fennmaradhatnak, de nem használhatják a szövetség, federáció, vagy szakszervezet elnevezést és az egyesületek vezetői az egyesület összes ténykedéséről a harmadik személyekkel szemben korlátlanul és egyetemlegesen felelősek. Még megemlítendő, hogy a 24-ik szakaszban, mely az igazgatósági tagok állampolgárságával foglalkozik, „román nemzetiségű” (de nationalitate română) alatt nem román etnikai származást ért a törvény, hanem az állampolgárságnak ilyen formájában szokássá vált meghatározását, annál is inkább, mivel a 7-ik szakasz III-ik bekezdésében, szintén az igazgatósági tagokkal kapcsolatban, kimondottan román állampolgárságot emleget (cețatenia română) „Nationalite” alatt a francia törvényhozás is állampolgárságot és nem nemzetiséget ért.

A törvényrendelettel kapcsolatos összes eljárások iratai és okmányai teljesen belyegmentesek.

HIREK

BELFÖLDÖN ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Magánosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félre 400, egész évre 800 lei. Hához való kézbesítésért külön havi tíz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félre 350, egész évre 700 lei. Hához való kézbesítésért külön havi tíz lei. Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1200 lei kézbesítéssel együtt.

KÜLFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félre 700, egész évre 1400 lei.

TELEFON

28-10 és este 9 óra után 28-15.

MEGJELÉNÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

SZERKESZTŐ:

Vuchetich Endre dr.

Szivarosok figyelmébe

London leghíresebb szivaros cégének vezérigazgatója, Mr. Scott, érdekes letelezésekkel szolgált a világ legdrágább szivarjairól. Elmondta többek között, hogy egy angol lord 4 és fél millió leves számlát csinált nála, ami azonban nem is olyan meglepő, mert a nemes föld csak 300 leves Havannát volt hajlandó szívn. Elmondta Mr. Scott azt is, hogy VII. Eduard király egy barátja egy ízben Havannákkal akart kedveskedni az uralkodónak a születésnapján. Arany szivaradobozban adta át a pompásnak pompásabb Havannákat, viszont 1.750.000 leit kellett fizetnie a kőbárhétségeiért.

Még 30 év előtt is válogathattak a szivarbarátok a Havanna „újáratok” között, régebben a gyárak a gyárúriknél jellezték az érfolyókat, ma már másképpen gyártják Kuba szigetén a szivart. A gyárak 5-6 évig állni hagyják a dohányt és csak akkor látják hozzá a feldolgozást. Ilyenformán három-hégy- és öt éves dohányok összegyűjtéséből készül a Havanna. Csak kevesen tudják, hogy a Havanna-szivarok 90 százalékát a kubaiak maguk szívják el és csupán a termelés egytizede kerül a külföldre. Mémorandumok és is társadalmi menüiség: 200 millió darab évente. A kubaiak — együgyű, mint az amerikaiak — „szől” Havannákat szívnak, vagyis még egészen nyers szivarokat, amelyek nem értek meg. Külföldre ezeket azonban már csak száraz, éveit szivarok kerülnek. Anglia évente mintegy 40 millió darab Havannát importál, Spanyolország pedig 17 milliót. A nagy angol szivarosokért szívnak, ha ropogtatásra a szivar száraz, akkor kétségkívül jó kondícióban van, azt azonban csak a dohányos nyitja tudja megmondani, hogy jó-e a dohány, amelyből készült.

A Havanna 20 évig is kitűnően áll, de akkor erős dohányból kell lennie. Tiszta állás után a legjobb a Havanna, fokozatosan elveszti erejét és zsugorodik. Erősebb, hogy a Havanna-szivar a gyártástól számított 4 héten belül feltétlenül el kell szüntetni Kuba szigetéről, mert különben megromlik és megfagyad. Mr. Scott megmutatta legnagyobb Havannáit is. A típus neve: „Faraones”, 20 centiméter hosszú hatalmas torpedó, amelynek átmérője 7 centiméter. A legkisebb nátként levő szivar 6 centiméter hosszú és 1 centiméter vastag. Ezeket hölgyek számára gyártják, mert nagyon sok előkelő dáma szenvedélyesen szereti a Havanna-szivart. Kevesen tudják, hogy még a Havannák alakjában is van divat. A háború előtt a torpedóalakú szivarokat szerették a dohányosok, melyeknek mindkét vége hegyesedett, később csak a tompa végű Havannákra volt divat. Az idén megint változott a divat, újra a tompa végű Havannák kapócsuk. Van egy új alakú szivar is, a „Pyramis”, amelynek az egyik vége rendkívül vastag, viszont vékony csúcson végződik. Mr. Scott legjobb evője egy londoni ügyvéd, aki naponta 14 Havannát szív el. Ezek aránylag olcsók: „mindössze 140 lei darabja”.

— Terjed a franciászégi sztrájk hullám. Párisból jelentik: A Havas-iroda jelentése szerint az új pénzügyi rendeletek ellen a sztrájkok útján történő tiltakozás főként az ország északi részében egyre erősebb lesz. Délben a sztrájkoló munkások száma elérte a húszezret. Denainben a munkások megszállták az üzemeket.

November 24.
Csütörtök
János, Emma
Albrecht Climen

1632 november 24-én született Amsterdamban Spinoza Benedictus, hírneves holland bölcész. Foglalkozására nézve gyémántkőszűrő volt és munkája közben születtek meg bölcseleti eszméi, amelyeket szabad idejében kifejtett és papírra vetett. Híre hamarosan elterjedt Európában és meghívták a heidelbergi egyetemre tanárnak, a meghívást azonban nem fogadta el, mert függetlenségét nem akarta feláldozni.

1927. november 24-én halt meg Bratianu Ion I. C. román államférfi. Több ízben volt miniszterelnök és egyike az új Románia megteremtőinek. Kiváló eszű férfi volt, aki az ország történetébe maradandóan írta bele a nevét.

— **BEOMLÓT A HID A VONAT ALATT.** Udineből érkezett jelentés szerint a Torres folyó fölötti hidat az árvíz annyira meggyengítette, hogy az egyik vonat alatt a híd beomlott. A szerencsétlenségnek három halott és tizenegy sebesült áldozata van.

— **Ezentul vasárnap is lesz adófoglalás.** A pénzügyminisztérium utasítást adott a pénzügyigazgatóságoknak, hogy a gyenge kincstári bevételekre való tekintettel az adóbehajtási munkálatokat vasárnaponként se szakítsa meg. Tudvalóvólag már eddig is lehetett adóbefizetéseket eszközölni a városi adópénztáraknál. A jövőben nemcsak adóbefizetéseket lehet vasárnap teljesíteni, de a pénzügyi szervek vasárnap is dolgoznak, az az vasárnap is lehet foglalatásokat eszközölni.

— **ORVOSI VIZSGÁZTATÁS HELYETT DIPLOMA MEGSEMISÍTÉS.** A külföldön végzett orvosok diplomájának felülvizsgálását újból megkezdte az bucurestii bizottság, amely a Gogakormány által hozott törvényrendelet rendelkezéseinek értelmében működik. A törvényrendelet szerint a bizottság vizsgálja rendelheti a külföldön végzett orvosokat és ha az illető orvosnak három tanfolyamra kell vizsgáznia, bezárják rendelését. A bizottság az elmúlt napokban a jelentkezett harminc orvost nem állította vizsgára, hanem oklevelüket megsemmisítette. A bizottság elé rendelt orvosok, akiknek a szigorú intézkedés következtében be kellett zárni rendelésüket, perrel támadták meg a bizottság döntését. Az orvosok között több erdélyi és bánági is van.

— **HEGYOMLÁS SÁRBA SÜLLYESZTETT TÖBB FALUT NYUGATINDIÁBAN.** Newyorkból jelentik: Castris (Brit Nyugatindia) közelében földrengés következtében megdöbbentő katasztrófát idézett elő egy hegy beomlása. Több falut hét méter magas sár lepett el. Eddig a segítségesapatok 200 halottat hoztak felszínre. A kar összege pedig megállapíthatatlan.

— **JELENTŐS VASUTI KEDVEZMÉNY CSOPORTOS UTAZÁSOKNAK.** Az államvasutak vezérigazgatóságának döntése szerint a csoportosan utazó mezőgazdasági munkások 50, illetőleg 75 százalékos kedvezménnyel utazhatnak az államvasutakon. Az ipari munkások az 50 százalékos kedvezményt csak abban az esetben igényelhetik, ha a csoport legalább öt tagból áll. A kedvezményes utazást kérvényezni kell. A kérvényhez mellékelni kell a munkások neveit és ama vidék miniszteriális hatóságainak igazolványát, ahol a munkások elhelyezkedni kívánnak. A mezőgazdasági munkások 75 százalékos engedményben részesülnek, amennyiben a csoport olyan nagy, hogy egy teljes harmadosztályú kocsit megtölt. A kedvezményt csak 50 kilométernél hosszabb utazásra adják meg.

(—) **RENDŐRSÉGI HIREK.** A temesvári rendőrség orizette vette Grünwald Izidor jözsefvárosi lakost, akit azaz gyanúsítanak, hogy István Katicától négyszáz leit lopott. Elfogta a rendőrség Birl Gézát is, mert az egyik csernegyházi gazdálkodó szekereéről egy zsák kukoricát lopott. — Petru Ivan mosnicai lakos jelentést tett a rendőrségen, hogy a giordai uton éjszaka megtámadták és megverték. Petru Ivant a mentők részécsítették első segélyben.

Patikák estjei szolgálata

Csütörtök, november 24-én a szolgálati beosztás a következő:

A I. kerületben a Libertatii téren levő Jahner K. gyógyszerár.

A II. kerületben a Stefan cel Mare uccában levő Jahner R. gyógyszerár.

A III. kerületben a Carol' uton levő Maria gyógyszerár.

A IV. kerületben a Văcarescu uccában levő Braun gyógyszerár.

Az V. kerületben a Corvin gyógyszerár és Ujkisodán Panajoth Ernő gyógyszerára állandó éjszakai szolgálatot tart.

Amerikai „falalmányok”

Newyorkból jelentik: Az Egyesült Államok területén működő Szövetségi Szabadalmi Hivatal egyik tisztviselője érdekes előadást tartott az utóbbi években meglepően elszaporodó találmányokról. A sokezer „találmány” közül, melyeket évenként hoznak forgalomba vállalkozó szellemű egyének, igazi sikere a látszatra jelentéktelen tökéletesítéseknek van. Most például négy „találmány” hoz sok pénzt odakint. Mindegyik olyan furcsa, annyira tizedrangú jelentőségű, hogy Európának aligha jutott volna egyik is az eszébe. Newyork mégis nagy tetszéssel fogadja mind a négyet. Az első: két támasztókerékkel ellátott kerékpár, amely még a legélesebb kanyarban sem fordul fel s ember legyen, aki lecsúszik róla. Főképp a kerékpározni tanuló hölgyek kedvelik; több ezer darabot adtak már el belőle. A második egy Boyd nevű ékszerész újítása: a gyűrű, amely rugónyomásra pillangó, csillag-, vagy virágalakúvá alakul át. A harmadik: egy cellulozetólesér, melyet a fodrászok a „tartóshullám” készítése közben a hölgyek homloka köré erősítenek s így megvédik őket a forró levegőtől, sőt lempitják az ondolólép kellemetlen bugását is. A negyedik: egy, a fürdőkád belsejébe felszerelhető nyaktámasztó, mely arra szolgál, hogy hátradönthessük fejünket és kényelmesen olvasshassunk fürdés közben... Az utóbbi két „ötlet” egyébként fiatal lányok agyában született meg. Egy csapásra keresett „feltalálókka” lettek...

— **AZ EGYIK IZVOREANU FIVÉR HOSZSZAS HAJLSZA UTÁN ÖNKENT JELENTKEZETT BACAUBA.** Bucarestből jel.: A bacau Izvoreanu-féle posztógyárban letelezett nagyszabású aranycsempészési ügyben a büntügyi hatóságok a legnagyobb eréllyel folytatják tovább a nyomozás munkáját. Most már valamennyi gyanúsított letartóztatásra került. Ezek között szerepel a három Izvoreanu fivér, Blanarescu kapitány, a gyár igazgató tanácsának tagja, Davidovici Dávid és Iszák bacau lakosok, továbbá Heimovici és Hechter vámmnyilatkozat készítő és Steinberg könyvelő. Érdekes, hogy az egyik Izvoreanu fivért, Izvoreanu Avramot csak tegnap sikerült letartóztatni. Ő ugyan is még a csempészés letelezése előtt a fővárosba utazott. Itt értesült azután a történetéről és napokig nem sikerült tartózkodási helyét megállapítani.

Közben, az elmúlt hét szombatján több bucurestii banknál — mint röviden jelentettük — összesen 16 millió leit vett fel. A detektívok először az Espiade szállodában keresték, itt azonban csak néhány hozzátartozóját találták meg. Miközben a rendőrség emberei a szállodai szobát kutatták át, megsejtelt a telefon. Az egyik detektív emelte fel a kagylót és meglepetésére a drót tulsó végén a keresett Izvoreanu Avram beszélt. Elközben észrevesztette, hogy az egyik rendőrségi közleggel beszélget és ezért megszakította a beszélgetést. Ezután is azonban hiába kutattak utána, nem találták meg. Házikutást tartottak többek között Izvoreanuék fővárosi lerakatában is és ennek pincéjében megtalálták a gyáros börtöndjét. Ő maga azonban eltűnt. Végül is tegnap délután Izvoreanu Avram váratlanul önként jelentkezett a bacau ügyészségen. Az Izvoreanu-gyár tulajdonosai által elkövetett vizsgálások ügyében kiadott letartóztatási végzéseket a törvényszék megerősítette. A letartóztatottak között van a három fivér: Carol, Avram és Janu Izvoreanu. Az ügy érdemi tárgyalására már november 28-ikán sor kerül.

(—) **PACHA PÜSPÖK BELGRÁDI UTJA.** Pacha Agoson megyéspüspök, tegnap Walthen József dr. kaponok, irodaigazgató kíséretében Belgrádba utazott. A püspök utazásának célja, hogy viszonzza Urscics belgrádi érsek nyári temesvári látogatását.

Tiszteit Asszonyom!

Tisztelettel értesítjük, hogy
női divatszalon nyíltunk

mely a lelegeánsabb és legdivatosabb női ruhákat, téli és átmeneti kabátokat stb. mérsékelt árakon szállítja.

Hetemkint Páris legújabb mintáit kapjuk és így módunkban áll a divat legvágogottabb és legeredetibb modellejt vevőink rendelkezésére bocsátani. Vállalunk munkát saját anyagból is és szállítjuk a legkomplikáltabb és legkiválóbb modelleket. Vidékre méret után próba nélkül dolgozunk.

Kérjük b. látogatását és rendelést és már előre biztosítjuk, hogy pontos és lelkiismeretes kiszolgálásunk teljes megelégedésére fog szolgálni. Teljes tisztelettel:

ORIGINAL női divatszalon

TIMISARA I, Str. Gheorghe Lazar 4. III. em.
Telefon: 39-45. *Lift az udvarban.*

— Milyen nemzetgazdasági ügyek tartoznak a helytartóságok hatáskörébe. Bucurestiből jelentik: A nemzetgazdasági minisztérium a maga hatásköréből a következő ügyeket engedte át a királyi helytartóságoknak: A vándorkereskedelemről szóló törvény alkalmazása, az üzérkedési törvény minden szakaszának alkalmazása, kivéve azt a szakaszt, amely az elsőrendű közszükségleti cikkek megállapításáról intézkedik, az árukészletet ellenőrző bizottsághoz érkezett fellebbezések elbírálása, a jogi személyiségekről szóló törvény alkalmazása és a jogi személyiségek ellenőrzése, a vásárok ellenőrző bizottságainak kinevezése, a zálogházak működésének ellenőrzése, a helytartóságok gazdasági tájékoztató szolgálat megszervezése, a helytartóság területén rendezendő mintavásárok vagy kiállítások engedélyezése, az ipari szabályrendeletek alkalmazása, az energitörvény alkalmazása, a mértekek ellenőrzése.

— Maud királyné útban Norvégia felé. Londonból jelentik: Szerda délelőtt a Malborough-palotában VI. György király, Erzsébet királyné, Mary anyakirályné, Victoria Eugenia volt spanyol királyné, Pál jügoszláv régensherceg, Olga nagyhercegnő, a glouchesteri és kenti hercegi pár, valamint az angol királyi ház többi tagjai és a norvég követség személyzete jelenlétében gyászmise volt Maud királyné lelkiúdvéért, majd pedig délen különvontat vitte Portsmouthba az elhunyt királyné koporsóját, amelyet hajón szállítanak Norvégiába.

— Vizsgálják a fővárosi közigazgatásnál elkövetett csalásokat. Bucurestiből jelentik: Dombrowsky tábornok, Bucuresti főpolgármestere, bizottságot nevezett ki, amely a fővárosnál történt csalásokat kivizsgálja. A vizsgálat főként egyes uccák és utak megnyitására és aszfaltozására terjedt ki.

(—) HAZASSÁG. Spariosu Nicolae, a királyi helytartóság osztályfőnöke az anyakönyvi hivatalban házasságot kötött Sittner Mária úrléánnyal. Az esketést Warth Péter dr. apolgármester vezette, míg házassági tanúk Baias Mihai könyvelő és Rosca Traian helytartóztitki tisztviselő voltak. A házaspárt az esketés után elhalmozított üdvözlésekkel és jókívánságokkal.

(—) A DÉLI HIRLAP SZEGÉNYALAPJÁRA F. J. olvasónk ötszáz lelt adományozott azzal, hogy abból csak gyermekek családok részesülhetnek. Egy másik olvasónk Szent Antal nevében száz lelt adományozott Balázs Katalin szegény asszony részére.

(—) „MUNKA ÉS JÓKEDV” KIRÁNDULÁS. A temesvári munkakamara ötven tagja a Munka és Jókedv mozgalom jegyében kirándulást rendez Turnuseverinbe. A kirándulók szombat délelőtt tíz órakor indulnak el Temesvárról és este érkeznek meg a kirándulás színhelyére. Vasárnap megtekintik Turnuseverin nevezetességeit, este pedig visszaindulnak Temesvárra, ahová hétfőn reggel érkeznek meg.

(—) VÁROSI TURISZTIKAI HIVATAL LÉTESÍTÉSE. Baran Corialán dr. főpolgármester tegnap kihallgatáson jelent meg Marta Alexandru dr. királyi helytartónál. A főpolgármester ismertette a felállítandó városi turisztikai hivatal létesítésére vonatkozó tervét. A turisztikai hivatal szoros összeköttetésben áll majd az országos turisztikai hivatallal és azzal együtt propagandát csinál az ország természeti szépségeinek.

(—) VUIA SALVATOR DR. A HELYTARTÓNAL. Vuiu Salvator dr. az aradi szülészeti klinika igazgató-főorvosa tegnap kihallgatáson jelent meg Marta Alexandru dr. királyi helytartónál.

(—) ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE! Kérjük azon előfizetőinket, akik előfizetési díjuk bekielégésével hátralékban vannak, hogy azt sürgősen beküldeni szíveskedjenek. Naponta tíz-tizenhat oldalas lapot adunk olvasóinknak a régi áron, de ennek ellenében azt kérjük, hogy az előfizetési díjat pontosan szolgáltatassák be. A maugunk erejére vagyunk utalva, amelyet olvasóink és hirdetőink kölcsönöznek, a kiadások igen nagyok és ezért nem áll módunkban az előfizetési díjat hitelezni. Amennyiben a hátralékok nem nyernének rendezést, úgy kénytelenek lennünk a lap további kiadását beszüntetni. Mindenki, aki most fizet elő a Déli Hírlap-ra, december elsejéig ingyen kapja a lapot.

Mozi

MŰSOR

CSÜTÖRTÖK, NOVEMBER 24.

APOLLÓ: Repülön Kinába (angol film)
CAPITOL: Önnök asszonyom (angol film)
SCALA: A trojka (angol film)
RIVALI: Leláncolt szemvedély (német film),

Fehér Mihály mezőgazdasági munkás elvitatott állampolgárságát keresi

Temesvár, november 23. Fehér Mihály mezőgazdasági munkás a temesmegyei Partos községben született és életében sohasem mozgott olyan messzire, hogy Románia mai határait egyetlenegyszer is átlépte volna. Ennek ellenére azonban mégis kiharadt az állampolgársági listából. Ez úgy történt, hogy amikor 1924-ben jelentkeznie kellett volna az állampolgársági jegyzékbe való felvitelre, éppen Gátalja községben dolgozott. Utána aztán hiába jelentkezett, már nem írták be. Mindent megpróbált, hogy hozzájusson az állampolgársághoz, de eredménytelenül. Kapóra jött számára az 1933. évi állampolgársági felülvizsgálati törvény. Összezszedte összes iratait, amelyek állampolgársági jogát igazolják és a törvény értelmében megtoldotta Partos községnek, mint illetősége helyének bizonyítványával is, hogy az összeírásakor távol volt a községtől. A deftái járásbírósgár erre elismerte Fehér Mihály állampolgárságát

és elrendelte a jegyzékbe való felvitelét. Azonban az öröm korai volt, mert az ügyesség ezt a döntést megfellebbezte és Fehér Mihály állampolgársági ügye a temesvári törvényszék elé került. A törvényszék megsemmisítette a deftái járásbírósgár ítéletét és nem ismerte el Fehér Mihály állampolgárságát. Az akadály, amelyen a dolog elbukott, éppen a felülvizsgálati törvény által megkívánt távolléti bizonyítvány volt. A törvényszék ugyanis arra az állápontra helyezkedett, hogy a törvény csak abban az esetben kívánja a távollamaradást igazolmányt, ha az illető az 1924. évi összeírásakor külföldön tartózkodott, nem pedig, mikor az ország belsejében, egy másik községben volt. Szegény Fehér Mihály, aki mint hontalan tartózkodik hazájában, ez ellen az ítéletátlához fellebbezett. Reménykedik, hogy ott segítenek kétségbeesett helyzetén és elismerik állampolgárságát.

(—) SZÜLETÉSEK. Az anyakönyvi hivatalban a következő gyermekek születését jelentették be: Simics Lyubomir, Lusztig Lillian, Mare Livia, Ionache Valentina, Ana Juliana, Schmidt Sonnhilde, Magyar Márta.

Hasznos és tanulságos játékok nagy választékban Librăria Galambos

(—) Templomi hangverseny. November huszonehétikén, délután hat órai kezdettel a temesvári evangélikus templomban nagyszabású hangverseny lesz, értékes művészi programmal. Az evangélikus egyházközség által rendezett hangversenyt Dippon G. tanár operanékes és Csirisán-Tolnai Mária tanárnő, valamint Tolnai Béla tanár, orgonaművészek működnek közre. Dippon G. tanár áriákat és dalokat ad elő orgonakísérettel, ezenkívül külön orgonaszámok is előadásra kerülnek. A műsoron Peschebel I., Haydn, Merkel G., Wagner, Bach és Rossini legzebb művei szerepelnek.

Még ötmillió rabszolga van

Londonból jelentik: Simon kincstári kancellár felesége, a rabszolgásgal ellen küzdő szövetség elnöke, érdekes előadásban kijelentette, hogy még ötmillió rabszolga van a világon, de számuk nemsokára jelentékenyen csökkenni fog, mert Mussolini már az abessziniai hadjárat megindítása előtt megígérte az előadónak, hogy felszabadítja az abessziniai rabszolgákat és később gróf Grandi londoni olasz nagykövét kijelentette, hogy az olasz hódítás egy csapásra véget vetett az abessziniai rabszolgásgal. Arra a kérdésre, hogy élnek-e még rabszolgák angol lobbogó alatt, lady Simon kijelentette, hogy a Maláji félsziget és Hangkong népe még mindig vesz és elad gyermekeket, de ujabban hatóságilag lajstromoztatni kell az eladott, vagy bérbeadott gyermekeket.

(—) LUGOSI MESTERKÖNYVEK KIÁLLÍTÁSA. A temesvári munkakamara, amelynek hatáskörébe tartozik Lugos, most kezdte meg tugsai tagjai számára a munka- és mesterkönyvek kiállítását. Mihelyt a könyvek kiállítása befejeződik, azonnal Lugosra küldik azokat kiosztásra.

(—) BÜNJEL A TELEVIZIÓBAN. Mint a Daily Herald jelenti Berlinből, a berlini rendőrség televízióban mutat be egy megszagott kabátot, amelyet egy gyilkosság színhelyén találtak. Még a múlt hónapban meggyilkoltak egy taxisoftort az egyik berlini külvárosban s a holtteste mellett egy kabátot talált a rendőrség. Minthogy megállapították, hogy nem az áldozat és dulakodás nyomai is láthatók rajta, valószínűnek tartják, hogy a gyilkos viselte. A gyilkosnak eddig még nem tudtak nyomára buknani; az reménylik, hogy a televíziós közvetítés után jelentkeznek valaki, aki a rendőrséget nyomára vezetheti.

(—) Olasz nyelvtanfolyam nyílik meg Temesvárott pénteken, november 25-én, a Romániai Olasz Kulturintézet rendezésében a belvárosi Libertatii-tér 2. szám alatt, a második emeleten. A tanfolyam megnyitása alkalmából Silvio Guarnieri professzor előadást tart az olasz civilizációról. Beiratkozni lehet naponta, délelőtt 10—1 és délután 5—1/2 között az intézet főterei helyiségében. Telefon: 12—77.

(—) HALÁLOZÁSOK. Meghaltak: Toll Ede ötvennyolc éves, Kohári Vilma született Gerber hetvenhárom éves, Bor Magdolna született Jerhof hetvenkilenc éves, Köszi Leó hetvenkét éves, Hajos Ferenc hetvenhét éves, Erhardt Katalin született Bech harmincöt éves, Sterbenz Julianna született Lachstädter harminc éves, Wittmann Berta született Seiler kilencvenhárom éves.

(—) ELITÉLT TOLVAJOK. Jung Ádám szíri nerszegi gazdálkodó gabonarakárába 1935 év novemberében álkulcs segítségével behatoltak Negru Ioan, Sarvatzki János és Patrus Nicolae munkások, akik onnan húszezer lei értékű takarmányt és gabonát vittek el. A törvényszék tárgyalásán tagadták a vádat, de a bíróság bűnösnek találta és egyenként egy évi fogházra, valamint kétezer lei büntetésre ítélték őket. Fellebbezés folytán az ügy, a temesvári ítéletátlá elé került, amelynek tárgyalásán Machyka Wladimir dr. ügyvéd a károsult gazda képviselőjében húszezer lei kártérítést kért. Az ítéletátlá a vádlott büntetését jóváhagyta és a kártérítést is megítélte.

— ZÜRICH TÖZSDEZSARLAT. Páris: 11.53, London: 20.60, Newyork: 441.75, Milánó: 23.28, Amsterdam: 240.70, Berlin: 177, Prága: 15.12, Varsó: 88.

(—) Olcsó társasutazás Bucurestibe. Temesvárról indul november 26-án reggel, visszaérkez 28-án reggel. Jelentkezni lehet november 25-én, este 8 óráig: Szabó, Terminus.

SZERKESZTŐI ÜZENET

P. GY. CAMPULUNG. Nem volt elég Temesvárott kijelentkezni a nyugdíjosztályon, kérvényezni kellett volna nyugdíjának új lakóhelyén való kiutalását is. Temesvárott most már csak abban az esetben kaphatja meg nyugdíját, ha idejelenlétezik és a folyósítást ide kéri.

Egyszerű számtani művelet!

1 × 16 = 16

2 × 10 = 20

3 × 12 = 36

72 oldalon jelenik meg hetenkint a

Déli Hírlap

a bánsági magyarság lapja

Előfizetési ára nyugdíjasoknak, lélkészeknek és tisztviselőknak

havi 60 lei

Kérjen mutatványszámot!

Timisoara

I., Piața I. C. Bratianu 3. Telefon: 28—10.

Lilian Harvey legújabb felvétele az UFA Capri iccio című filmjében, amelyben a művésznő utólréhetetlen bájjal egy apródot játszik

SPORT

Klimek és Batrin vezetnek a nemzeti bajnokság góllövő listáján

A nemzeti bajnokság góllövő listáján az általa újra elért góllal továbbra is Batrin vezet. Az AMTE kiváló balszélsője és Klimek tíz góllal állanak az első helyen. 9 gólos Bindea. 8 gólosok: Marksteiner, Humis, Bajusz. 6. Gólosok: Praszler, Pacurar, Perneky, Zainescu, Bodola. 5 gólosok: Thierjung, Capusan, Baráky, Szőke, 4 gólosok: Gica Popescu, Telegdy, Szántay. 3 gólosok: Stefanescu, Marinescu, Henegar, Fritz, Dobay, Naciu, Bogdan, Orza, Auer, Kocsis, Pop III. 2 gólosok: Szerény IV, Mihailescu, Felean II, Cociuban II, Moldovan, Iordache, Ploesteanu, Dvorzák, Kovács, Dunareanu, Ooana, Oprean. 1 gólosok: Korony Oprea, Dick, Gállisz, Beke, Schwartz, Schulder, Mitán, Cucula, Taranu, Krubl, König, Reinhardt II, Léb, Abu, Mercea, Marienut. Öngólosok: Csipai, Volentir és Szántay.

Sporthírek mindenfelől

Az Unirea Tricolor csapata, amely a közel múltan troyoltott le Törökországban turá, hír szerint ismét Konstantinápolyban fog játszani. Az orosz csapat november 26. és 27-én két mérkőzést játszik a volt török fővárosban.

Wetzer Rudy, a ploestii Tricolor népszerű edzője a nemzeti bajnoki mérkőzések befejezése után Nürnbergbe távozik, ahol 35 napot tölt és igyekszik magát tökéletesíteni. Nürnbergi tartózkodása idején a magyar Orth vendége lesz, aki már évek óta Németországban tevékenykedik, mint edző.

A labdarugósövetség a bajnoki idény befejezése után szép jutalomban részesíti azt a játékost, aki a mérkőzések idején leglovagiasabban és a legfegyelmesebben viselkedett. A díjazásnak meglesz az az üdvös eredménye, hogy a játékosok vigyázní fognak arra, hogy működéjük ne essék kifogás alá. Ezt a díjat minden évben más és más játékos kapná meg. Bucurestii sportkörök véleménye szerint ezévbén Bodolat tüntetik ki a jutalommal.

A Kizsi vezetősége már jó előre gondoskodik arról, hogy a csapat ne maradjon téli műsor nélkül, éppen ezért első utjuk Jugoszláviába fog vezetni, ahol Nagyikindán és Szabadkán játszanak a helyi válogatottak ellen.

Érdekes bonyodalmak középpontjába került Jerusalemben, a bécsi FC Auszria kiváló csapatára. A játékos már régebben annak az öhaljának adott kifejezést, hogy egyik franciaországi csapatban szeretne játszani. A német szövetség nem is gondított akadályokat kiadatása elé és Jerusalemben, annak ellenére, hogy jelenleg katonai szolgálatot teljesít, elutazott Franciaországba. Jelentkezett az FC Sochaux vezetőségénél, ahol azt az utasítást kapta, hogy kérje telefonon a kiadatását. Ez meg is történt és a német szövetség azonnal eleget is tett a játékos kívánságának. Ugyanakkor azonban elhatározta a szövetség, hogy a játékosnak megtiltja a Németországba való visszaérését, mert elment anélkül, hogy erről előzőleg értesítette volna egyérsületét, vagy a német szövetséget.

B-LIGA MÉRKŐZÉSEK JÁTEKVEZETŐI. A nemzeti bajnokság bíróbizottsága a következő játékvezetőket küldötte ki a vasárnapi B-liga bajnoki mérkőzésekre: Universitatea—HTV Kolozsváron, bíró Bedeleanu Nagynyed. TMAC—Piski CFR Temesváron, bíró Munteanu Arad és Rovine Grivita—NAC Craiovában, bíró Picky Kroner Bucuresti.

Öngyilkos férfi oszlásnak induló holtteste az erdőben

Fiatall kolozsvári orvostanhallgató tragédiája

Kolozsvár november 23. Kedden délután négy óra tájban három virágosvölgyi ember gyalogszerrel indult unak a közeli Szucság község felé. Hogy utjukat megrövidítsék, letértek az ösvényről és a Hója erdőt elhagyva, egyenes irányba vágtak neki a szucsági erdőnek. Alig hagyták el az erdő szélét, megdöbentő látvány tárult szemük elé: az erdei tisztás szélén egy fára felakasztva,

kifogástalan öltözében lévő fiatal férfi oszlásnak indult holttestét pillantották meg.

Kettő közülük a helyszínen maradt, míg a harmadik lélekszakadva a kolozsvári központi rendőrségre sietett, ahol jelentést tett a borzalmas leletről.

A központi rendőrség szolgálatos tisztje gépkocsin azonnal a helyszínre robobott, chói a következőket állapította meg: A holttest Danco Vasile huszonöt éves orvostanhallgatóval azonos. Danco a zsebében talált bucsulevél adatai szerint, még november 13-án követte el öngyilkosságát. Erre vall az is, hogy a hulla csaknem teljesen oszlásnak indult.

A szolgálatos rendőrtiszt intézkedése alapján Danco Vasile holttestét beszállították a törvénszéki bonctani intézetbe. A megrendítő esetről értesítették az áldozat Kolozsváron lakó köztisztviselőben álló szüleit, akik fiuk csaknem másfél héttel ezelőtt történt nyomtalan eltűnése óta rengeteg izgalmat állottak ki, s most érthetetlenül állanak a szomorú véggel szemben.

Hollywood már a divatot is irányítja

Uj színek és vonalak érkeztek a tengeren túlról.

Páris, november 23. Az amerikai film előretörésével Páris híres divattervezői lassankint elvesztik egyeduralmukotól mivoltukat. A divatipar bármilyen hatalmas egyébként, sohasem rendelkezett annyi pénzzel, mint a filmipar.

A párisi és az európai divat ma már követi az amerikai film divatparancsait.

Greta Garbo három évvel ezelőtt a kitömött vállat „hozta”

— hat hónapra rá az egész női világ követte és a széles váll divatja ma is tart. Annakidején Joan Crawford és utána a többi fiatal színésznő megmutatta, hogy az ugynevezett stíluha milyen előnyös ifjú hölgyek számára, ma minden férjhezadó korban levő leány stíluhát visel.

Egy filmben — a Férjfogás címűben —, amelyet nemrégiben nálunk is játszottak, három fiatal leányszereplő muszlinruhát viselt. Szakértők azt jövődölik, hogy a téli bálók nagy divatja a muszlinból készült estélyi ruha lesz. Gyancsak nagy jövőt jósolnak a payetteknak, ennek a fémszerűen csillogó kelmének is, amelyet mostanában gyakran látunk amerikai filmszínésznőkön. Párisban egyébként a lilát, a fehérét és a feketét, a három legnagyobb divatszint még összeel

ledöntötte trónjáról a borvörös és a mélykék.

Kétségtelen, hogy a nagy változást a Hófehérke című film idézte elő, amelynek egyik női szereplője (a királyné, aki folyton öltözködik) borvörös és kék ruhákkal kápráztatja el szegény Hófehérkét. A színes filmen ez a két szín érvényesül a legerőteljesebben, ez hát eredete a borvörös és mélykék divatjának.

Egyébként az amerikai film mindinkább hangsúlyozza, hogy a nőnek „formájának kell lenni”. Ma már csak két sztár — Loretta Young és Katherina Hepbourn — légies, a többi hollywoodi filmszínésznő szakított az agárszerű soványsággal és nyilván a gyötörő soványítókrákkal is.

Victoria szálloda
étterem
(ezelőtt Royal) kávéház

Józsefváros, Strada Braiiianu 27.

Teljesen újonnan átalakítva és modernül berendezve, november 24-én, csütörtökön

MEGNYILIK

Esténként Dimítriu Joci zenekara hangversest, Weszely Pál énekel, a közönség táncol. Szíves támogatást kér

= KÖZGAZDASÁG =

Alkalmazásba jött az új repülőbélyegtvény

Mit kell tudni a magánosoknak a repülőbélyegről, a fellebbezésről, a bírság mérsékléseiről?

Az új repülőbélyegtvény rendelkezései rendkívül fontosak és mindenkit érdekelnek, mert a törvény által előírt bírságok a legcsekélyebb mulasztás esetén mindenkit fenyegetnek. Nemcsak az iparost és kereskedőt érdeklik a rendelkezések, hanem a háztulajdonost is, aki a házbányagok kiállításánál, a bérbeadandó lakások falragaszainál és a bérleti szerződések illethetéseknél követhet el akaratlanul is kihágást.

A törvény intézkedései szerint a nyugták 99 lejjig terjedő összegig bezárólag bélyegmentesek. 100 lejtől 10 ezer lejjig terjedő összegekről szóló nyugták 2 lei repülőbélyeg, 10 ezerlejtől 50 ezer lejjig 5 lei, 50 ezerlejtől 200 ezer lejjig 10 lei, 200 ezer lejjig felüli összegeknél pedig 20 lei repülőbélyeg kell leróni. (Félreértések elkerülése érdekében meg kell említeni, hogy a vendéglősök már 20 leit meghaladó összegnél 99 lejjig 1 lei repülőbélyeg tartoznak leróni).

A falragaszokra azok nagyságához képest kell a repülőbélyeg felragasztani. Egy méter nagyságig 1 lei repülőbélyeg ragasztandó fel. A bérleti szerződések első példányát 2 lei repülőbélyeggel kell ellátni és ezenfelül minden megkezdett 1000 lei bér után 1 lei repülőbélyeg kell leróni. A másodpéldányra, amely az adminisztrációnál marad, 2 lei repülőbélyeg kell alkalmazni. A harmadpéldány repülőbélyegmentes. Aki a repülőbélyeg alkalmazását elmulasztja, vagy a felragasztott repülőbélyeg meg nem semmisíti, azt a törvény 2 ezer lei pénzbírsággal és az elvont bélyeg értékének ötszörösével bünteti.

Egy 2 lejes repülőbélyeg hiánya, vagy nem kellő megsemmisítése esetében, tehát 2000 lei bírságot kell fizetni. Visszaesés esetén a bírság ezeknek kétszerese. A törvény által meghatározott egyéb esetekben a bírság 2 ezer lejtől 20 ezer lejjig terjedhet és visszaesés esetében ezek is kétszeresre emelkednek.

A bírságokat a mulasztás elkövetői ellen felvett bírságolási jegyzőkönyvek alapján röjők ki, amelyeket jóváhagyás végett a Nemzeti Repülőalap pénztárához terjesztenek fel. A jóváhagyott határozat alapján a mulasztó fél ellen biztosítási végrehajtás fogatosítható.

A bírságolási jegyzőkönyv ellen, ennek kézbesítésétől számított 10 nap alatt fellebbezéssel lehet élni az illetékes törvényszékhez, de a fellebbezés a törvényszék csak abban az esetben fogadhatja el, ha a le nem rótt repülőbélyeg értékét és a kiszabott bírság 20 százalékát a fellebbező egyidejűleg bíról letétbe helyezi.

A fellebbezés igen szigorú formaszabályokhoz van kötve. Pontosan elő van írva annak tartalma és az előírt formaszabályok be nem tartása a fellebbezés semmisségét vonja maga után. A fellebbezési tárgyaláson csak a fellebbezésben előterjesztett indokokra és a fellebbezéshez csatolt okiratokra lehet hivatkozni. A jegyzőkönyv adatait kizárólag kellő időben illethetett okiratokkal lehet megtámadni. A bíról hatóságok a kiszabott bírságokat csak abban az esetben szállíthatják le, ha ezek meghaladják a repülőbélyegtvényben előírt maximális bírságokat.

Ha a fellebbezéstől siker nem várható, akkor alkalmasabb, ha a fél igénybe veszi a repülőbélyegtvény 15-ik szakaszában foglalt azt a kedvezményt, hogy abban az esetben, ha a bírságolási jegyzőkönyv kézbesítésétől számított 10 szabad napi határidő alatt a kiszabott bírság egyharmad részét lefizeti és a lefizetést igazoló nyugtát a Nemzeti Repülőalap pénztárára a nyugta kiállításától számított 3 nap alatt bemutatja, akkor a kiszabott bírság további részétől automatikusan minden kérelem nélkül megsabadul és a repülőalap pénztára a megbírságot egyen ellen minden további behajtási lépést megszüntet.

Anglia lett Románia legnagyobb gabonafelvetője

A dunai kikötőkben a forgalom az utolsó hetekben megerősödött és a gabonaszállítás Braila és Galati kikötőikig főleg a dunai úszályokon történik. Junius 1-től a mai napig a dunai kikötőkben 650 ezer tonna búzát raktak hajóra, sorrendben a következő államokba: Anglia 277 ezer, Németország 126 ezer, Svájc 84.000, Hollandia 50 ezer, Belgium 27 ezer, Görögország 37 ezer tonna. A tengeri kivitel október 1. óta 125 ezer tonna, amiből Angliába 74 ezer tonna tengeri ment.

Árfolyamok, gabonaárka

SZERDA, NOVEMBER 23.

A hivatalos devizaárfolyamok a következők: (az első szám a vételt, a másik az eladást jelenti). Hollandi forint 76.18—77.28, belgas 23.67—24.01, angol font 665.45—676.89, olasz lira 7.172—7.172, dollár 140.07—142.14, francia frank 3.59—3.80, cseh korona 4.70—4.80, svájci frank 31.74—32.22. Ezekben az árfolyamokban a devizafelár is befigyeltatik. Dinár 2.89—3.05, pengő 25 és 26.50—27, német márka 38—39. felár nélkül.

A borsági gabonapiacra a buza és tengeri iránti kereslet élénkült és a buza ára javult. A többi gabonemű irányzata azonban lanya. A piaci árak a következők: temesi buza 78 kilós 360, torontáli buza 380, új tengeri 260, száritott új tengeri 340, zab 390—400, takarmányárpa 390, tavaszli árpa 380—400, korpa 270, ótökmag 730, új tökmag 630, muharmag 310, kismalmi liszt a 30/70-es besztásból 740, nagymalmi liszt 760 lei százkilónként. A lucernamag 50, a löheremag 18 lei kilónként.

— Az elmenekült francia tőke visszatér. A francia kormány pénzügyi rendeleteit a tőke bizalommal fogadta. Ennek jelét látni abban is, hogy egyetlen napon félmilliórd leinek megfelelő összeggel szaporodott a külfölddel való pénzforgalom a tőkék repatriálása folytán.

— Falusi háztartási és gazdasági tanfolyamok Erdélyben, nők részére. A tél folyamán Erdély különböző vidékein az EGE a falusi gazdaságnyújtó és leányok részére hat hetes női háztartási és gazdasági tanfolyamot rendez. A tanfolyamokon a helyes és gazdaságos főzést, mosást, vasalást, szabászatot és varrást, baromfi-, sertésenyésztést, csecsemőgondozást, egészségant stb. fogják tanítani. A tanfolyam célja az erdélyi magyar gazdaságnyújtó és leányok nevelése, irányítása a háztartás és kiszáradvar helyes vezetése terén. A tanfolyamon résztvehetnek asszonyok és leányok 16 éves kortól felfelé. A tanfolyam részvételi díja fajanként az egész hat hét tartamára összesen 500 lei. A vidéken lakó és bent étköz leányok naponta az ellátásért ezen felül még 10 leit fizetnek. A tanfolyamra konyhafelszerelést, edényeket, továbbá varrógépet a tanfolyam rendezősege viszi magával. Azon községekben, amelyekben a tanfolyamra kellő számú jelentkező történik, asszonyokra kellő számú jelentkező száma és a névsor egy kérelmére a jelentkezők száma az EGE-hez, Cluj-Kolozsvár, Str. Regală 16. ahol a felvilágosítást készséggel és szívesen megadják.

— Angol Hét Bucurestiben. A fővárosban ma megkezdődött az Angol Hét. Az üzleti kerekasztalban Ofelsége II. Carol és VI. György királyok arcképei láthatók, a bejáratok felett az angol és román lobogó.

— Újabb rendelkezés a gyapotfonal behozatalánál. A korábbi rendeletre visszatérve a pénzügyminisztérium értesítette a vámhivatalokat, hogy a 60. angolszámú cernánál felüli vastagságú cernánál is igazolni kell azt, hogy az importőr beföldi gyáraktól is vásárolt. 60—70 számú cernánál a behozandó mennyiség 25 százalékánál, 70-es vastagságon felül a mennyiség 10 százalékánál megfelelő mennyiséget kell beföldön vásárolni.

HOTEL RIO

BUDAPESTEN VII., Kürt-
ucca 6 sz.

(Pátia-kávéház mögött.)

1938-ban épült!
Hideg-meleg folyóvíz, Ragyogó tisztaság.

Mérsékelt árak!

Lényeges módosítások a munkaszerződési törvényben

Mikor jogos a felmondás? A szabadságidővel való visszaélés meggátálása. Hogyan kell a felmondást indokolni?

A Monitorul Oficial keddi számában megjelent a munkaszerződési törvény végrehajtási utasításának módosítása, ami azáltal vált szükségessé, hogy magát a törvényt is augusztus hónapban módosították. A módosítás a szabadságolás és a felmondás kérdéseire vonatkozik. Miután a változással már részletesen foglalkoztunk a alábbiakban csak a végrehajtási utasítás újításaira mutatunk rá.

A szabadságidő tartama változatlan maradt. Újítás az, hogy, ha egy alkalmazott ugyanazon munkaadó, vagy társaság más vállalatához megy át, úgy

a szolgálati időbe az előző vállalatnál töltött idő is betudandó.

A szabadságot a naptári év végéig kell kiadni. A munkaadó tehát az év utolsó napjáig minden késedelembe a szabadságidő kiadásával. A szolgálati idő tartamát a szolgálatbalépés napjától kell számítani. Csak befejezett szolgálati év után jár szabadság. Ha például egy alkalmazott 1937. nyarán lépett be, annak első szabadsága 1938. év végéig kiadható anélkül, hogy a munkaadó késedelembe lenne.

A végrehajtási utasítás sem oida meg a joggyakorlat vitás kérdését, hogy „kártérítés” címén a szabadságidőre való összeg egyszerese vagy kétszerese jár-e? A szabadságidőre nem az utolsó hónapi fizetés jár, hanem

az utolsó három havi fizetés középátlánya.

Igy, ha valakinek a szabadságidőt megelőzően az utolsó hónapban leszállították fizetését, úgy annak a szabadságidőre több jár, mint a leszállított fizetés. Akkordmunkásnak is jár szabadság: az utolsó három hónapban kapott akkordberek középátlánya a szabadságnapokra ki-

számítva. Ha tehát 90 nap alatt 6000 lei akkordbért kapott, akkor 7 napos szaoadságdőre 469 lei jár.

A felmondás tekintetében a munkaszerződési törvény módosítása és most a végrehajtási utasítás gyökeres intézkedéseket tesz. A felmondást indokolni kell és ezzel a törvény

meghonosította nálunk is a „jogtalan felmondás” esetét.

Ilyennek tekintendő, ha a felmondás nincsen indokolva, vagy bár indokolva van, de az indok nem valódi. A jogtalan felmondás esetén az alkalmazott nemcsak a felmondási időre járó fizetést, hanem kártérítést is követelhet, de őt terheli a bizonyítás arra nézve, hogy abusiv, jogtalan volt a felmondás. A törvény példaképpen eseteket sorol fel, amikor a felmondás jogtalannak nem tekintendő: ha tanultabb, alkalmasabb, vagy ocsőbb alkalmazott felvétele miatt történt, vagy az alkalmazott munkakörét megszüntették, továbbá, ha az az üzem átszervezése, munkacsökentés, több üzem fúziója miatt történt, feltéve, hogy az egyesített üzemnek egy tulajdonosa, vagy azonos többségi részvényesei vannak. Az egyesített vállalat személyzetének összeválogatása a tulajdonos kizárólagos joga.

Ugy a szabadságidő, valamint a felmondási idő kiszámításánál lényeges változás, hogy elejét veszik a szolgálati időtartam kijátszásának,

ami azáltal történt, hogy a munkaadó rövid idővel bocsátotta az alkalmazottát minden évben, majd újra felvette és így az alkalmazott felmondási ideje mindig a minimális maradt és szabadságidőre sohasem tarthatott igényt. Az új munkarendszerben a rövid időre történt távozás a munkaviszony megszakításának nem tekinthető.

Berilla a galații többszörös gyilkos még két gyilkosságot ismert be

Bucuresti, november 23. Berilla, a galatii tömeggyilkos elfogatása és későbbi elítélésének annakidején nagy feltűnést keltett. Berilláról a vizsgálat folyamán megállapították, hogy

hat gyilkosságot követett el.

A bíróság Berillát életfogytiglani fegyházra ítélte. A gyilkos uglvátszik lelkismereti furda-lások hatása alatt néhány héttel ezelőtt a vizsgálobíró elé kéredzkedett, akinek elmondotta, hogy a terhére rótt hat büncselekményen kívül még egy hetedik gyilkosságot is elkövetett, ame-

lyet annakidején a rendőrség nem nyomozott ki. Berilla bucarestii jelentése szerint tegnap ismét kihallgatásra jelentkezett és ezuttal

nyolcadik gyilkosságát vallotta be,

amelyről a hatóságoknak az akkori vizsgálat folyamán szintén nem volt tudomásuk. Elmon-dotta, hogy 1935-ben Bucurestiben, a Panteli-mon-uccában megölte Ciupitu Dumitru kereskedőt akit ki is rabolt. A rablógyilkos legújabb vallomásától a vizsgálobíró előtt jegyzőkönyvet vettek fel.

Bécs. 20: Harmonikaegyüttes, citerakettős dalok-kal. 21.10: Mikrofonseta a bécsi színházakban 23.15: Opera. 24.20: Szórakoztató zene.
Belgrád. 19: Csellójáték. 22.30: Népzene. 23.15: Lemezek.
Miláno. 20: Lemezek. 20.40: Könyvü zene.
Strassburg. 20: Dalok. 21.30: A rádiózenekar hang-versenye. 23.30: Dalos, zenés, vidám est.
Varsó. 20: Könyvü és tánczene. 22: Zenés dráma. 23: Vonósnegyes. 24.05: A rádiózenekar hang-versenye.

PÉNTEK, NOVEMBER 25

Bucuresti. 6.30: Ritmikus torna, hírek, reggeli hangverseny. 12: Hanglemezek. 13: Időjelzés, kulturális hírek, sport. 13.10: Déli hangverseny. 14.10: Hírek. 14.30: A hangverseny folytatása. 15.10: Közlemények. 18: Időjelzés, időjárásjelentés. 18.02: Katonazenekar. 19.15: Énekhangverseny. 20: Prof. Nicolae Iorga előadása. 20.20: Grigoras Dinicu zenekara. 21.10: Rossini: A se-villai borbély című operája. 21.50: Hírek, sport. 22.55: Hírek. 23.45: Hírek külföldre francia és német nyelven.

Budapest I. 7.45: Torna. Utána: Hanglemezek. 8.20: Étrend, közlemények. 11: Hírek. 11.20: Compac-tor Bálint, a XVII. századi kassai könyvkötő éle-te. Felolvasás. 11.45: A játszókorban levő gyer-mek. Felolvasás. 1.10: Szalonzene. 1.30: Hí-rek. 2.20: Időjelzés, időjárásjelentés. 2.30: Rác-z Béla cigányzenekar. 3.35: Hírek. 4: Elelmiszere-árak. 5.15: Diákféltára. 5.45: Hírek. 6: Időszerű előadás. 6.15: Sportközlemények. 6.25: Csuka Béla gondolkázik. 7: Melius György és a refor-máció arca. Előadás. 7.30: Hanglemezek. 8: Hí-rek. 8.30: Puccini: Bohémélet című operája. 9.50: Hírek. 10.35: Hírek, időjárásjelentés. 11.30: Hi-rek német és olasz nyelven. 11.45: Fátly Jancsi és cigányzenekara. 12: Hírek angol és francia nyelven. 1.05: Hírek.

Rádió

CSÜTÖRTÖK, NOVEMBER 24.

Bucuresti. 6.30: Ritmikus torna, hírek, reggeli hangverseny. 12: Hanglemezek. 13: Időjelzés, kulturális hírek, sport. 13.10: Déli hangverseny. 14.10: Hírek. 14.30: A hangverseny folytatása. 15.10: Közlemények. 18: Gyermekóra. 19: Idő-jelzés, időjárásjelentés. 19.02: Kulturális aktuali-tások. 19.17: Tánclemezek. 20.20: Alexandru Di-ma előadása. 20.35: Emilia Gutianu énekel. 21.15: Szimfónikus hangverseny. 23: Hanglemezek. 23.45: Hírek külföldre francia és angol nyelven.
Budapest I. 7.45: Torna. Utána: Hanglemezek. 8.20: Étrend, közlemények. 11: Hírek. 11.20: Arany-ásók. Felolvasás. 11.45: A máltai lovagrend sze-

repe Magyarország felszabadulásában. Felolva-sás. 1.10: Hanglemezek. 1.30: Hírek. 2.20: Idő-jelzés, időjárásjelentés. 2.30: Szalonzene. 3.35: Hírek. 4: Elelmiszereárak. 5.15: Háztartási ta-nácsadó. 5.45: Hírek. 6: Mezőgazdasági előadás. 6.30: Csorba Dezső és cigányzenekara. 7: A ki-nai papucs. Thury Lajos elbeszélése. 7.30: B. Fehér Miklós hegedül. 8: Hírek. 8.25: Budai Dalárda műsora. 9: Külügyi negyedóra. 9.15: Budapesti Hangverseny Zenekar. 10.40: Hírek. Időjárásjelentés. 11.05: Hanglemezek. 11.30: Hi-rek német és olasz nyelven. 12: Hírek angol és francia nyelven. 12.10: Farkas Jenő és cigány-zenekara. 1.05: Hírek.

Budapest II. 6: Csorba Dezső és cigányzenekara. 7.30: Angol nyelvtanítás. 8.10: Rimszkij-Korsz-ko: Spanyol capriccio. (Hanglemezről). 8.30: A győzelem utja. Előadás. 9.15: Arany madár. Felolvasás. 9.45: Wagner: Lohengrin. 10: Hírek

APRÓ HIRDETÉSEK

Az este 6 óráig feladott hirdetések másnap reggel megjelennek

Az 1938. júl. 18-án megjelent 69094. sz. miniszteri rendelet alapján apróhirdetési árának a következők: állástkeresés, elvesztett tárgyak, eltűnt személyek, fűrdő s gyógykezelés hirdetések szavankint egy leu. Házasság és levelezés rovatban szavankint öt lei, minden más rovatban szavankint kettő lei. Legkisebb apróhirdetés tíz szó. Az apróhirdetéseket díja előre fizetendő. — Apróhirdetéseket felvesz I. kerület: Déli Hírlap kiadóhivatala, Piata I. C. Brătianu 3. II. kerület: Tamás-traffic, Piata Badea Cărtan 8. — Kardos-traffic, Piata Traian (szerb templom mellett), Grósz-traffic, Calea Dorobanților 2. III. kerület: Helfenbein-traffic, Piata Lahovari. IV. kerület: March-traffic, Piata Kütt. — Nogrady-traffic, (Tivoli mellett) — Olariu-traffic, Piata Dragalina 6. Tele-fon 45—06. — Vittek-traffic, Bul. Carol 54. — Galgoczy-traffic, Strada Brătianu 15/a. Telefon: 45—13.

Allást keres

Házavarrónó jutányosan házakhoz ajánlkozik. Vidékre is megy. Cim a kiadóban. 3225

Vasalást vállalatok. Cim Mayerné, II. Str. Telegrafului 20. 3226

Mosást, vasalást vállalat tiszta, ügyes asszony. Cim II. kerületi szőlők. Str. Demetriada 24. 3227

Alkalmazás

Pansióba gyakorlott, porciózásban jártas perfekt szakácsnő, vagy szakácsot keresek, január 1-re. Cimeket „Pansió” jellegre a kiadóba kérem leadni. 3232

Két szobalány lehetőleg testvérpár, pansióba kerestetik január 1-re. „Pansió” jellegre. 3233

Lakás

Butorozott szobát keres átutazóban lévő házaspár, pár napra. Cimeket „Fűrdőszobás” jellegre a kiadóba kérem leadni. 2330

Garzonlakást, lehetőleg lépcsőházi bejárattal, fűrdőszobahasználattal, két személynek, esetleg ellátással decem-ber 1-re kiadóba „Garzón” jellegre kérem. 3234

Elegánsan butorozott szoba külön bejárattal, fűrdőszobahasználattal, két személynek, esetleg ellátással decem-ber 1-re kiadóba. Cim: IV. Str. Mircea Voda 8. 2700

Öt-hatszobás lakást, pansiónak megfelelőt különbejárattal szobákkal keresünk. Cimeket „Pansió” jellegre a kiadóba kérem. 3231

A Banca Timisoarei épületében modern
4 és 3 szobás lakás
és
egy üzlethelyiség
azonnal kiadó. Bővebbet a Banca Timisoarei házközösségénél.

Adás-vétel

Eladó férfi-öltöny és télikabát. IV. Str. I. Brătianu 29. III. 2. 2738

Két hold kertészföld a város közelében, déli fekvésű, vizparton eladó. Cim a kiadóban. 2741

Gyermekbicikli leányka részére megvételre kerestetik. Cimeket kérem a kiadóba leadni. 3235

Karácsonyi és újévi ajándék

a legnagyobb választékban, babakülönlegességek szenzációs olcsó árakon

Pollák Károly

papír- és játékküzletében, Te-mesvár, IV., Piata Dragalina Nagy választék Mikulás-ajándékokban.

Árlejtési hirdetmény

Az ursenii (medvesi) róm. kat. egyházközség a jövő év. január 8-án, d. u. 3 órakor tartja meg a templom vakolási munkálataira az árlejtést, 162.767 lei értékben. A vállalkozók naponta Kiss György egyházközségi elnöknel nyérhetnek felvilágosítást. Jótállási illeték öt százalék.

Ha szép akar lenni?

Használjon KULKA-féle lilium-tejkrémet, lilium-tejszappant és li-iumpudert, h á r o m színben. Kap-nató kizárólag a

Városi

gyógyszertárban

a „Fekete Sashoz” I. Piata I. C. Brătianu.

Ada-Kalehről Rahát (szultánkenyér)

Legfinomabb rózsá, narancs, vani-lia, málna, citrom, barack és es-ko-ládé, kímélve, vagy szép kivitelű csomagolásban tetszés szerint na-gyobb darab, vagy apróra vágva. Rendelésre minőség szerint: Finom lei 44. — Különlegesség lei 60. — Lokum lei 86 árban, postán, vagy vasuton promt szállít

Matics Mihály, Orsova

Depozit de Rachat dela Ada-Kaleh

Hirdessen a Déli Hírlap-ban

A Golf-áram tropikus hazájába

A „Milwaukee” nevű motoros hajó-val január 9-től március 2-ig Nyugatindia, Mexikóba, Észak-Amerikába

A „Caribia”, „Cordillera”, „Orinoco”, „Iberia” nevű motoros hajókkal ha-vonta két téli utazás Nyugatindia, Közép-Amerikába, Kubába és Mexikóba

1939. tavaszán hét közptengeri és Atlanti oceáni szigetutazás a „Milwaukee” és a „St. Louis” nevű motoros hajókkal. Első indulás Gé-nuából 1939. március 4-én

Tanulmányi utak Észak-Amerikába érdekes programmal, egész éven át. Utazás az 1939-iki newyorki vilá-gkiállításra

Időszerű árak mellett a legdúsabb programmal üdülési utazások

Hamburg-Amerika Linie. Felvilágosítások és prospektusok: Hamburg-Amerika Linie S. A. R. Timisoara, Str. Mercy 1. Tel.: 36-66